

Kuva: Riihikallion hankesuunnitelma

Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelma

Tuusulan kunnan palveluverkon kehittäminen vuosina 2019-2026

Hyväksytty valtuustossa 12.11.2018, päivitetty 9.12.2019, ehdotus 7.12.2020

Sisällys

1 TAVOITE KUNNAN PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE	3
1.1 LÄHTÖKOHDAT	3
1.2 MUUTOSVOIMAT	4
1.3 KUNTATASON VÄESTÖSUUNNITE	6
1.3.1 Oppilasennusteet	11
1.4 ERILLISSELVITYKSET	13
2 LÄHTÖTIEDOT PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE	14
2.1 RAKENTAMISEN JA TAAJAMIEN KASVUN SUUNTAUTUMINEN	14
2.2 TUUSULAN KUNNAN TALOUS JA PALVELUVERKKO	15
2.2.1 Yleistä kuntataloudesta	15
2.2.2 Tuusulan kiinteistöomaisuus	15
2.2.3 Kunnan investoinnit, velkaantuneisuus ja talouden tasapaino	16
2.2.4 Palveluverkon säästöpotentiaali	17
2.2.5 Sivistyksen palveluverkon säästöpotentiaali	18
2.2.6 Nykyisen peruskouluverkon kustannustehokkuus	19
3 KUNNAN PALVELUVERKON KEHITTÄMISTARPEET 2018-2028	21
3.1 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMIALA	21
3.1.1 Oppilasennusteet palveluverkolla, jossa oppilaat olisivat ohjattu keskeisiin monitoimikampukseen	22
3.1.2 Varhaiskasvatuspalvelut	25
3.1.3 Perusopetuspalvelut	27
3.2 Hankkeiden mitoitus	31
3.3 Palveluverkon tunnuslukuja	31
3.3.1 Lukiokoulutus	32
3.3.2 Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö	33
3.3.3 Tuusulan opisto ja kuvataiteen perusopetus	34
3.3.4 Museopalvelut	34
3.3.5 Kirjastopalvelut	36
3.3.6 Vapaa-aikapalvelut	38
3.4 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	41
3.5 HALLINNON TILAT	43
3.6 YHTEISÖJEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT TILAT - YHTEISKÄYTTÖISET TILAT JA YHTEISÖTILAT	44
4 KUNNAN PALVELUVERKON EDELLYTTÄMÄT MERKITTÄVÄT INVESTOINTITARPEET 2019-2026	47
4.1 RAKENNUSHANKKEET	48

4.2 PALVELUKIINTEISTÖJEN LAATUKRITEERIT	50
4.3 KUNTALAISLÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN JA KEHITTÄMISEN OHJAAMINEN	51
4.4 KORJAUS-, SISÄILMA- JA MUUTOSINVESTOINNIT	53

LIITTEET

Liite 1 Lapsi- ja oppilasmäärien kehitys alueittain 2020-2044

Liite 2 Palveluverkon toteutussuunnitelma

Liite 3 Palveluverkkosuunnitelman taloudellisten vaikutusten arviointi

1 TAVOITE KUNNAN PALVELUIDEN SJOITTUMISELLE

1.1 LÄHTÖKOHDAT

Tuusula haluaa strategiansa mukaisesti:

- edistää tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista (valtuustokauden tavoite 7.)
- olla varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta (valtuustokauden tavoite 8.)
- kehittää Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti (valtuustokauden tavoite 11.)
- vahvistaa elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä (valtuustokauden tavoite 17.)
- kehittää Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi (valtuustokauden tavoite 28.)
- uudistaa ja tehostaa kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen (valtuustokauden tavoite 29.)
- olla edelläkävijä osallisuuden edistämisessä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapoja. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista (valtuustokauden tavoite 30.)
- parantaa kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa (valtuustokauden tavoite 32)

Kunnan palveluverkon keskeisen rungon muodostaa varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkko. Varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja perusopetuksen opetussuunnitelmien asettamat vaateet puoltavat palveluverkon kehittämistä. Osa kouluista ei myöskään enää sijaitse tarkoituksenmukaisissa paikoissa asutuksen sijoittumiseen nähden ja niiden tilaratkaisut ovat opetuksen näkökulmasta katsottuina vanhentuneet.

Sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevien tilojen osalta ei Tuusulan kunnan näkökulmasta ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista tehdä erityisiä kehittämistoimia, koska palveluverkkoon liittyvät ratkaisut tehdään käytännössä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä ja mahdollisesti vuoden 2023 alussa voimaan tulevassa sote-maakunnassa. Sosiaali- ja terveystoimen tilojen osalta on tarkoituksenmukaista ylläpitää niiden käytettävyyttä nykyisiin toimintoihin.

Tilakonsultit Oy:n tekemän varhaiskasvatuksen ja koulujen palveluverkkoselvityksen (7.2.2018) johtopäätösten mukaan Tuusulan kunnan nykyinen palveluverkko on vanhentunut teknisesti, toiminnallisesti ja suhteessa kunnan väestörakenteeseen. Palvelukapasiteettia on liikaa pienissä kouluissa, jotka eivät kykene tarjoamaan uudistetun opetussuunnitelman mukaisia tiloja. Taajamien koulut ovat täynnä ja niihin kohdistuu laajentamistarvetta. Vanhentuneen kouluverkon uudistaminen on järkevää palvelun laadun, koulujen sisältämien riskirakenteiden ja talouden kannalta. Tilakonsultit esittivät kolme vaihtoehtoista mallia palveluverkon kehittämiseksi. Kaikki vaihtoehtoiset mallit osoittautuivat nykyistä palveluverkkoa edullisimmiksi (liite 1).

Rahoituksen neuvontapalvelut Inspira Oy on laatinut yhdessä Tuusulan kunnan kanssa laskentamallin kunnan sivistyksen palveluverkkosuunnitelman taloudellisten vaikutusten tunnistamiseksi ja arvioimiseksi Etelä-Tuusulan palveluverkon osalta. Palveluverkkosuunnitelman mukaisen verkon vaikutukset kunnan tulokseen ovat ennusteen mukaan nettona 3 -4 milj. euroa positiiviset nykyrakenteen mukaiseen verkkoon verrattuna.

Tulevaisuuden Tuusulassa koko kunta muodostaa oppimisympäristön. Taajamien sydämissä sijaitsevat monikäyttöiset oppimisympäristöt, jotka tarjoavat oppimis- ja toimintaympäristöjä kaiken ikäisille asukkaille. Oppimistilat mahdollistavat uudenlaisen toisiinsa integroitujen palveluiden toteuttamisen. Kunnan erityisen voimavaran muodostaa sen arvokas kulttuuri- ja luontoympäristö, joka tarjoaa lähtökohdan monimuotoiselle oppimiselle ja uusien oppimisen toimintamallien kehittämiseksi (Iloisen oppimisen Tuusula -käsikirja).

Tuusula haluaa strategiansa mukaisesti tukea yhdistysten, seurojen ja asukkaiden omaehtoista toimintaa eri tavoin, ja tilat ovat yksi tuen muoto. Kunnan tavoitteena on, että käytössä oleva palveluverkko on asukkaiden ja yhdistysten hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti ja että tilojen käyttöaste nousee.

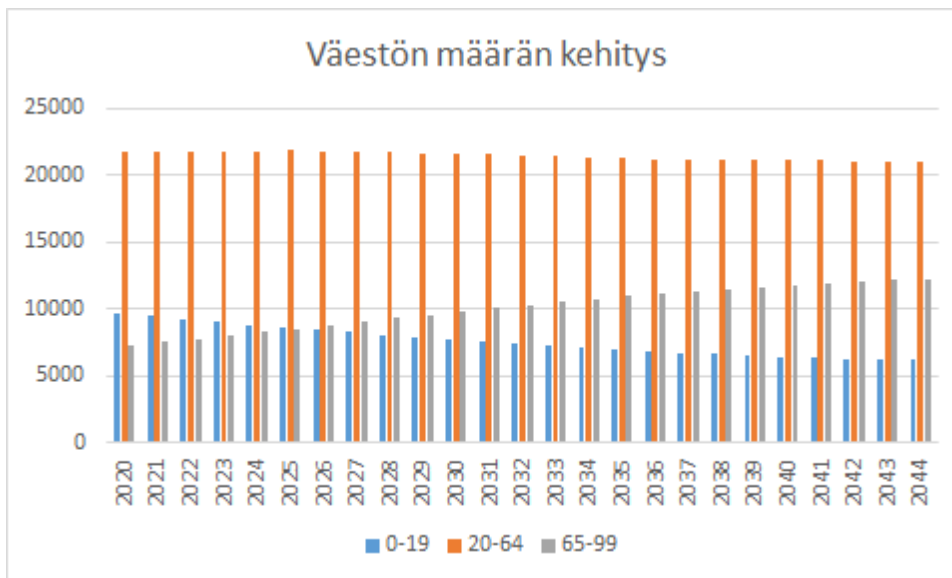
1.2 MUUTOSVOIMAT

Julkisten palveluiden rooli ja vaatimukset sille ovat vahvassa muutoksessa. Kunta-alalla on meneillään ennennäkemätön muutos palvelurakenteissa ja palvelujen sisällöissä. Kunta- palveluissa tämä tarkoittaa mm. palveluiden tuottamisen siirtymistä mm. valtion, erilaisten yhteistyöorganisaatioiden ja mahdollisten maakuntien hoidettaviksi. Samaan aikaan asiakas- ja kuntalaisvaatimukset palveluiden sisältöön ja vuorovaikutukseen vahvistuvat. Teknologian kehitys tarkoittaa palveluiden tuottamisessa merkittäviä muutoksia.

Tilastokeskuksen väestönmuutostietojen mukaan syntyvyys Suomessa laski kahdeksana vuonna peräkkäin. Vuonna 2019 syntyi koko maassa 45 613 lasta, mikä on 1964 lasta edellisvuotta vähemmän. Koko maassa näkyvä syntyvyyden lasku vaikuttaa myös Tuusulaan. Peruskoulun oppilasmäärät laskevat vuoteen 2030 asti, jonka jälkeen lasku tasaantuu. Lasku on suurinta haja-asutusalueilla ja kasvu keskittyy kuntakeskuksiin. Väestöennusteet sekä lapsi- ja oppilasmäärien ennusteet ovatkin keskiössä toimintaa suunniteltaessa ja kehitettäessä. Varhaiskasvatuksessa lasten osallistumisaste palveluiden käyttäjinä kasvaa koko ajan. Vaikka lapsia on kokonaismäärältään vähemmän kuin ennen, voi palveluissa olla lapsia enemmän tai saman verran kuin aiemminkin.

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystalvet ovat osa Keski-Uudenmaan sotea. Yhdessä Keski-Uudenmaan kuntien kanssa on varmistettava toimivat yhdyspinnat kunnan ja sosiaali- ja terveystalvetuiden välille. Näemme tärkeänä, että Tuusulassa keskitytään kuntana lapsiystävällisyyteen, jonka tulee näkyä toimivina lapsiperheiden palveluina ja mahdollistaa sen, että Tuusula nähdään lapsiperheitä tukevana kuntana. Uudenlaisia toimintamuotoja voidaan mahdollistaa paremmin uusissa toimintaympäristöissä.

Väestö myös ikääntyy Tuusulassa, mikä johtaa väistämättä palvelutarpeen kasvuun ikääntyneiden asumis- ja terveystalvetuissa. Sen vuoksi on tärkeää ohjata Keski-Uudenmaan soten palveluiden ja kiinteistöjen palveluverkkotyötä niin, että kustannusten kasvua saadaan hillittyä. Väestön ikääntyessä lisääntyy myös tarve kunnan, 3. ja 4. sektorin mahdollistamalle ennaltaehkäisevälle palvelulle ja yhteisölliselle toiminnalle, joka tarvitsee nykyistä enemmän tiloja erilaisille kokoontumisille.

Uusi hallitusohjelma sisältää paljon sivistyspoliittisia tavoitteita ja uusia avauksia, joita ovat mm. esiopetuksen kaksivuotisuus, varhaiskasvatuksen 1/7 mitoitus, oppivelvollisuuden korottaminen 18 ikävuoteen, oppilaan ohjauksen ja oppilashuollon palveluiden kehittäminen sekä erityisen tuen kehittäminen ja resursointi. Varhaiskasvatuksen mitoituksen muutos astui voimaan 1.8.2020 ja oppivelvollisuuden laajentamista valmistellaan kansallisesti niin, että se astuu voimaan 1.8.2021.

Oppivelvollisuus uudistuksen tavoite on nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla, kaventaa oppimiseroja sekä kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa. Esityksen mukaan oppivelvollisuus päättyisi, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän suorittaa ylioppilastutkinnon tai ammatillisen tutkinnon. Ennen toisen asteen koulutukseen siirtymistä nuori voi suorittaa myös nivelvaiheen koulutuksen. Esityksessä nivelvaiheen koulutukset yhdistettäisiin kokonaisuudeksi, joka koostuu erilaisista osista. Uuteen nivelvaiheen koulutukseen yhtenäistettäisiin perusopetuksen lisäopetus (kymppiloukka), lukiokoulutukseen valmistava koulutus (LUVA) ja ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA). Uusi koulutuskokonaisuus (TUVA= tutkintoon valmistava koulutus) otettaisiin käyttöön syksyllä 2022. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen olisi nuorelle maksutonta. Myös kaikki toisen asteen opiskelussa tarvittavat välttämättömät oppimateriaalit ja välineet olisivat uudistuksen jälkeen maksuttomia.

Yllä mainitut hallitusohjelman tavoitteet voivat tarkoittaa muutoksia Tuusulan sivistyksen tarjoamiin palveluihin ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen maksutuottoihin. Palveluverkon osalta on huomioitava, jos ryhmäkokoihin tulee muutoksia.

Vireillä oleva sote-maakuntauudistus vaikuttaa toteutuessaan vielä vahvemmin Tuusulan palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuisiin. Edellä mainituista syistä kunnan rooli tulee muuttamaan enemmän edunvalvontaan, asukkaiden hyvinvoinnin edellytysten luomiseen, kasvatus- ja sivistystehtävään sekä elinvoiman ja yhteisöjen vahvistamiseen.

Samaan aikaan kuntalaisvaatimukset sekä palvelujen sisällön, että asukasysteistyön osalta vahvistuvat. Kuntalaiset haluavat olla mukana kiinteämmin palveluiden kehittämisessä ja niihin vaikuttamassa.

Turvallisuus on tekijä, jota tutkimusten mukaan arvostetaan jatkossa nykyistäkin enemmän. Kunnan rooli yhteisöllisyyden edellytysten luojana voi osaltaan edistää turvallisuuden tunnetta ja konkreettista turvallisuutta. Erilaiset monimuotoiset kohtaamispaikat edistävät osaltaan turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Tuusulan kunta hakee vahvaa väestönkasvua. Palveluverkon on kehityttävä luomaan edellytyksiä vahvalle kasvulle, jolloin vetovoimakeinoina ovat mm. terveelliset ja modernit tilat. Toisaalta palveluverkon on kehityttävä vastaamaan kasvavien alueiden palvelukysyntään.

Kuntien taloudenhoidon reunaehtona tulee olemaan tiukkeneva kuntatalous, jota tukemaan tarvitaan tehokasta tilankäyttöä, palveluverkon kokonaisuoptimointia ja taloudellista kiinteistöhoitoa. Sosiaali- ja terveystalouden palvelutarpeen kasvu ja mahdollinen maakuntaudistus tarkoittavat kuntapalveluissa vähäistä talouden liikkumavaraa.

1.3 KUNTATASON VÄESTÖSUUNNITE

Väestöennusteet, kuten Tilastokeskuksen syksyllä 2019 julkaisema väestöennuste, ovat väestönkehitykseen vaikuttavien tekijöiden menneeseen kehitykseen perustuvia laskelmia, joihin ei sisälly kuntien suunnittelemaa väestönkehitystä tai aluepoliittista tahdonilmaisua.

Väestösuunnitteet puolestaan ovat kunnan päätöksiin, suunnitelmiin ja valintoihin perustuvia väestönkehityksen suunnitelmia. Tuusulan kunnan väestönkehityksestä on laadittu väestösuunnite vuosille 2020-2044. Laskelmia kunnan tulevasta väestönkehityksestä tarvitaan, jotta palvelutuotannon, investointien ja verotulojen osalta voidaan varautua tulevaan.

Tuusulan väestösuunnite laaditaan sekä koko kunnan tasolla, että tarkentuen kunnan eri alueille. Suunnitteessa tarkastellaan myös ikäryhmäkohtaista väestönkehitystä. Väestösuunnite 2020-2044 on laadittu Venni-väestöennustejärjestelmällä. Venni laskee kunnalle kolme vaihtoehtoista suunnitetta: trendiennusteen, tavoite-ennusteen ja nopean kasvunennusteen. Trendiennusteen kasvu perustuu aiempien vuosien kehitykseen ja se ei huomioi kunnan tulevaisuuden suunnitelmia. Trendiennuste on hyvin lähellä Tilastokeskuksen väestöennustetta. Tavoite-ennusteessa huomioidaan kunnan tahtotila kasvaa uusien asuinalueiden siivittämänä. Nopean kasvun ennuste näyttää väestönkasvun kehityksen tilanteessa, jossa kunta kasvaa hyvin nopeasti.

Hedelmällisyyskertoimissa on painotettu kolmea viimeistä vuotta, jolloin hedelmällisyys on ollut selvästi aiempaa alhaisemmalla tasolla. Tuusulan suunnitteessa on käytetty hedelmällisyyskerrointa 1,4.

Osa-alueittaisten suunnitteiden lähtökohtana on alueella laskentavuoden alussa asuva väki, jonka kehitystä tutkitaan kohortti-komponenttimenetelmän avulla. Väkiluvun ennustettu kokonaiskasvu jakautuu kunnan eri osa-alueille sekä aiempien vuosien osoittamaan trendiin pohjautuen, että kunnan oman rakentamisennusteen osoittamien rakentamisen painopisteiden mukaisesti.

Väestösuunnitteen suurin väestönkasvu osuu niille alueille, joissa rakentaminen on kunnan rakentamisennusteen mukaan kiivainta. Rakentamisennusteessa ei osoiteta uutta rakentamista haja-asutusalueille. Tästä syystä haja-asutusalueiden väestön ei ennusteta kasvavan ja tämä on huomioitava osa-alueittaisia ja palveluverkkoa koskevia suunnitteita tarkasteltaessa. Todellisuudessa väestömäärä saattaa kuitenkin kasvaa.

Väestösuunnitteita ja -ennusteita tarkasteltaessa on tärkeää tuntee väestönkasvun mennyt kehitys:

Tuusulan väestönkasvun kehitys vuosina 1996-2019

Vuosi	Asukasluku	Väkiluvun muutos (hlöä)	Kasvu % *)
1996	29.349	558	1,9
1997	29.957	608	2,1
1998	30.404	447	1,5
1999	31.168	764	2,5
2000	31.957	789	2,5
2001	32.915	958	3,0
2002	33.377	462	1,4
2003	33.952	575	1,7
2004	34.513	561	1,7
2005	34.890	377	1,1
2006	35.434	544	1,6
2007	35.968	534	1,5
2008	36.386	418	1,2
2009	36.766	380	1,0
2010	37.214	448	1,2
2011	37.667	453	1,2
2012	37.926	259	0,7
2013	38.125	189	0,5
2014	38.198	73	0,2
2015	38.459	261	0,7
2016	38.588	129	0,3
2017	38.646	58	0,2
2018	38.664	20	0
2019	38.599	-65	-0,1

*) Keskimäärin väestönkasvu on ollut 1,23% vuosina 1996-2019.

Tuusulan väestönkasvussa tapahtui käänne vuonna 2012, jolloin kasvussa jäätii ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen alle yhden prosentin. Tätä aiemmin, vuosina 1996-2012, väestönkasvun keskiarvo oli 1,6 %. Suurinta kasvu oli vuosina 1999-2001 (2,5-3 %). Vuonna 2012 alkanut syntyvyyden lasku ja ikäluokkien pienentyminen on jatkunut edelleen. Vuonna 2004 Tuusulassa syntyi vuodessa 467 lasta, vuonna 2019 enää 271 (2018: 290 lasta, 2017: 329 lasta, 2016: 339 lasta, 2015: 374 lasta). Lapsia on syntynyt 2000-luvulla vuodessa keskimääräin noin 400, enimmillään 467 lasta vuonna 2004.

Väestösuunnite vuosille 2020-2044

Tuusula laati kesällä 2020 kolme erilaista väestönkasvun skenaariota - Trendiennuste (noin 0,1-0,2% vuosittainen kasvu), Tavoite-ennuste (noin 0,5% vuosittainen kasvu) ja Nopean kasvun ennuste (noin 1% vuosittainen kasvu). Tilastokeskuksen tuorein ennuste Suomen kuntien väestönkehityksestä on syksyiltä 2019. Ennuste perustuu menneeseen kehitykseen eikä huomioi kuntien kehittämistoimenpiteitä.

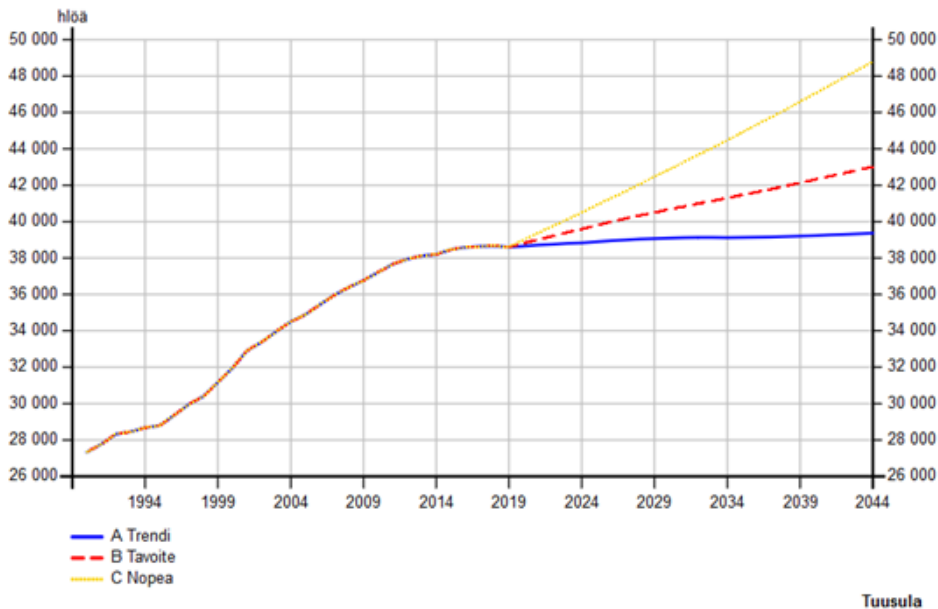
Tuusulan talousarvio vuodelle 2021 on laadittu Tuusulan Trendiennusteeseen pohjautuen, sillä kunnan väestönkasvu ei ole viime vuosina toteutunut toivotusti. Tuusulan edellisten vuosien väestösuunnitteissa ennakoitiin nopeampaa väestönkasvua, kuin vuoden 2019 ja 2020 suunnitteissa. Etenkin syntyvyyden ennakoitua nopeampi lasku, kuolleisuuden nousu sekä muuttoliikkeen trendit ovat vaikuttaneet suunnitteen uudelleentarkasteluun.

Trendiennuste kuvaa väestönkehitystä tilanteessa, jossa Tuusulan kehitystä ei saada käännettyä toivotulle kasvu-uralle. Kunnan strategian tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuessa Tuusulalla on kuitenkin kaikki edellytykset kasvaa Trendiennustetta nopeammin. Rykmentinpuiston rakentumisen ja asuntomessujen 2020 myötä kuntaan uskotaan muuttavan paljon uutta väestöä. Kunnan tulevaisuutta ja kasvun edellytyksiä luodaan mahdollistamaan Tavoite- ja Nopea-skenaarioiden väestönkasvun tasot.

Väestön aikasarja (toteutunut ja ennuste)

Ikäryhmät = Ikäryhmät yhteensä

Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä

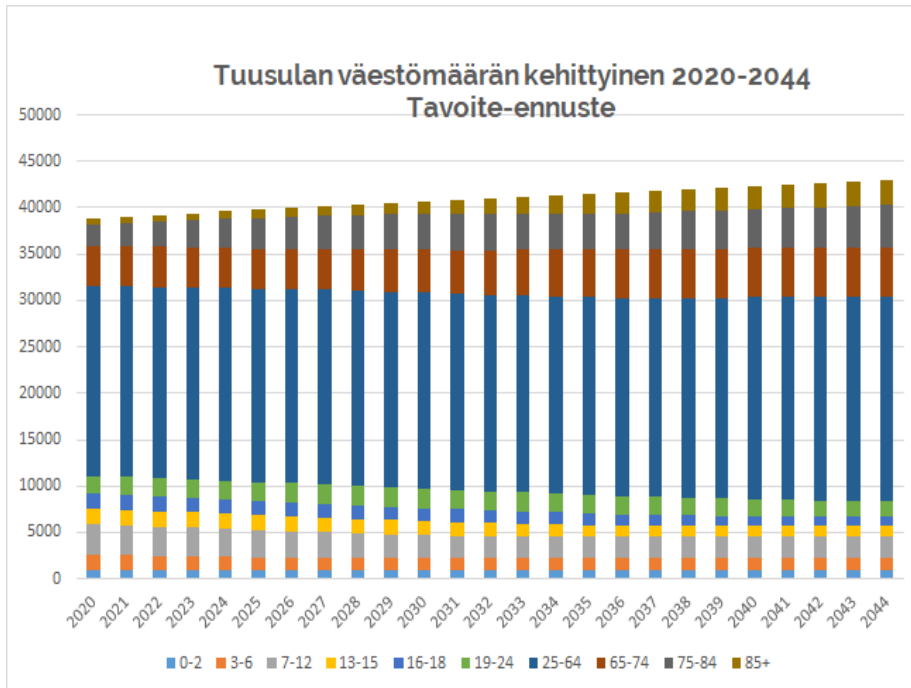

Trendiennusteen mukaan Tuusulan väestön ennustetaan kasvavan vuosien 2020-2029 välisellä kymmenvuotiskaudella 473 asukkaalla, keskimäärin 0,12% vuodessa. Seuraavalla kymmenvuotiskaudella 2030-2039 kasvun ennustetaan olevan noin 137 asukasta, keskimäärin 0,04% vuodessa. Ennustekauden viiden viimeisen vuoden aikana 2040-2044 väestön arvioidaan kasvavan 159 hengellä, keskimäärin 0,1% vuodessa.

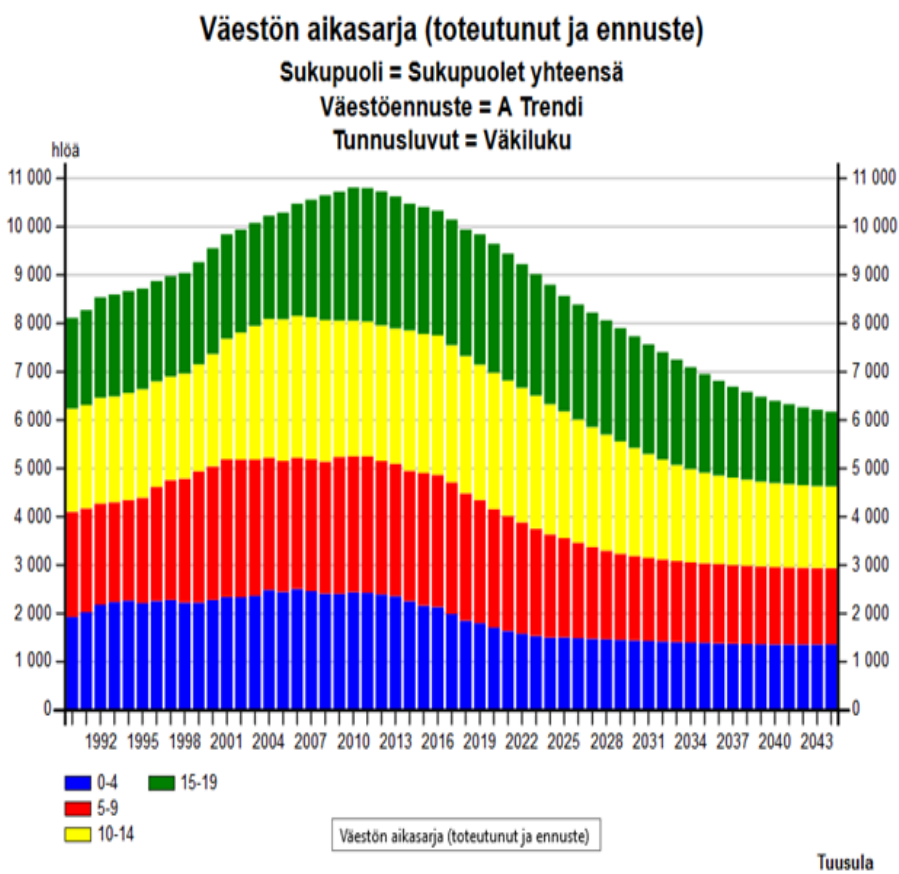
Vuonna 2044 Tuusulassa asuu suunnitteen (Trendiennuste) mukaan 39 365 asukasta. Tavoiteennusteen mukaan asukasluku olisi vuonna 2044 43 012. Nopean kasvun ennusteen toteutuessa Tuusulassa asuisi vuonna 2044 48 791 asukasta.

Tilastokeskuksen vuonna 2019 tekemän ennusteen mukaan Tuusulassa asuu vuonna 2040 39 984 henkeä. Tilastokeskuksen vuonna 2015 tekemässä ennusteessa Tuusulassa ennustettiin asuvan 44 409 henkeä vuonna 2040.

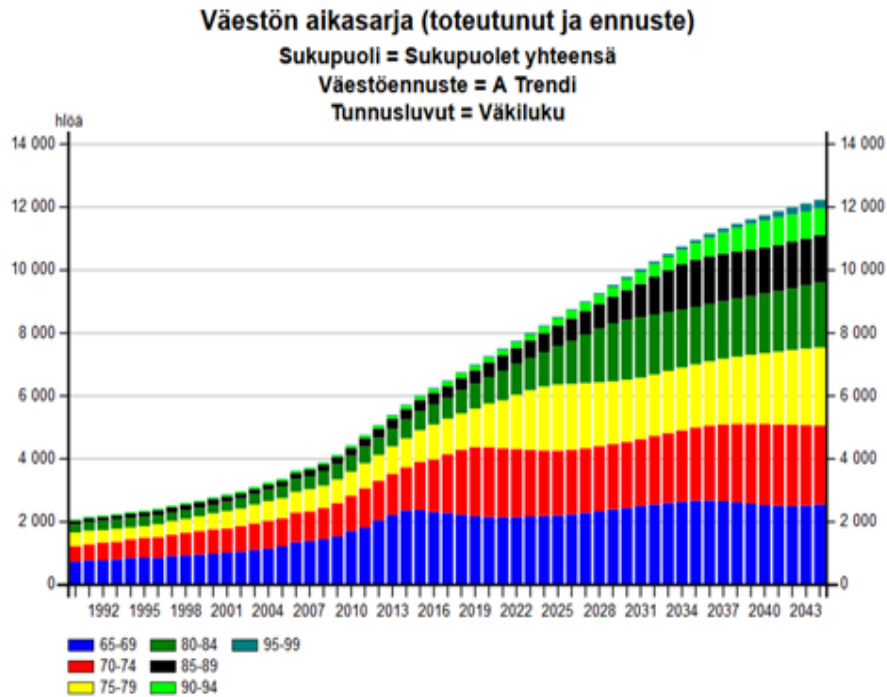
Tuusulan väestömäärän kehittyminen 2020-2044:

Tuusulan lasten ja nuorten määrän kehittyminen 1990-2044:

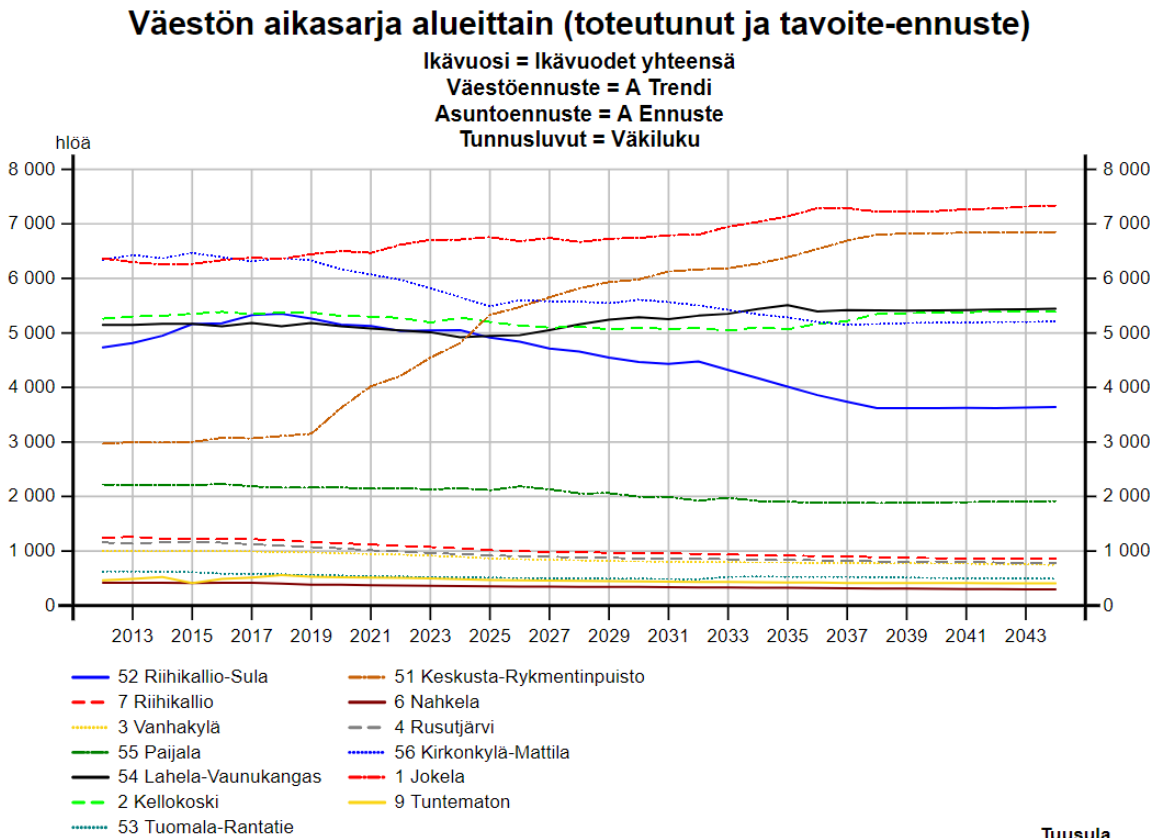

Tuusulan ikäihmisten määrän keittyminen 1990-2044:

Alueellinen kehitys

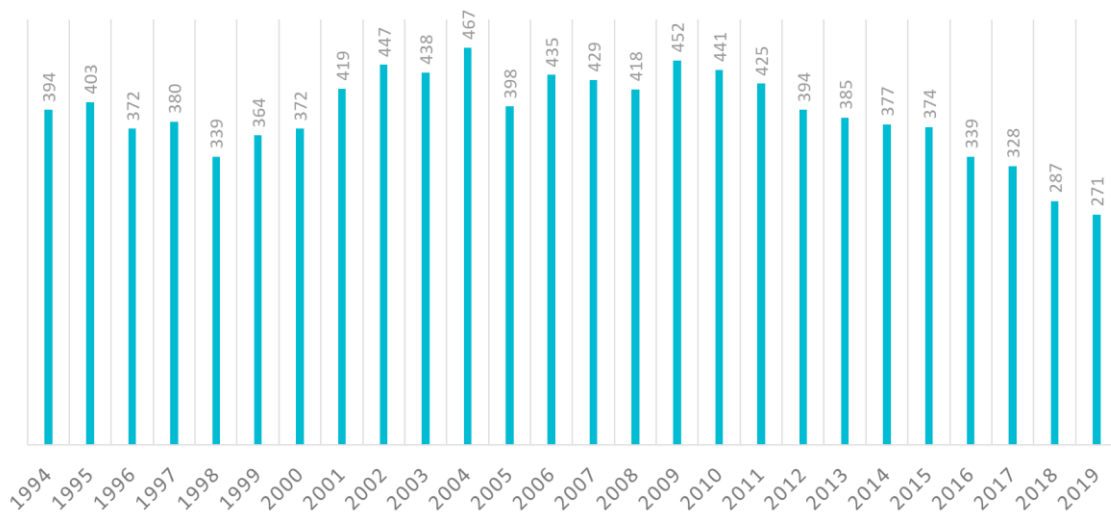
Osa-alueittaiset ennusteet kuvaavat miten väestömäärät kasvavat Tuusulan suunnittelualueilla. Väestön aikasarja 2012-2044 kunnan suunnittelualueilla Trendiennusteessa (A), (7=Ruotsinkylä):

1.3.1 Oppilasennusteet

Lapsi- ja oppilasennuste on tehty A-trendiennusteen mukaan koko kunnan lukujen osalta. Etelä-Tuusulan osalta ennakoidaan suurempaa kasvua kuin Pohjois-Tuusulassa, joten suuralueille (liite 1) sekä uudelle palveluverkolle 2030 on tehty ennuste sekä A-trendiennusteen että nopeamman kasvun B-tavoite-ennusteen mukaan. Uuden palveluverkon 2030 tarkastelu on tehty perusopetuksen osalta oppilaitoksittain (luvussa 3.1.1). Kellokosken alueen ennusteeseen tulee vielä lisäksi 150 mäntsäläläistä oppilasta.

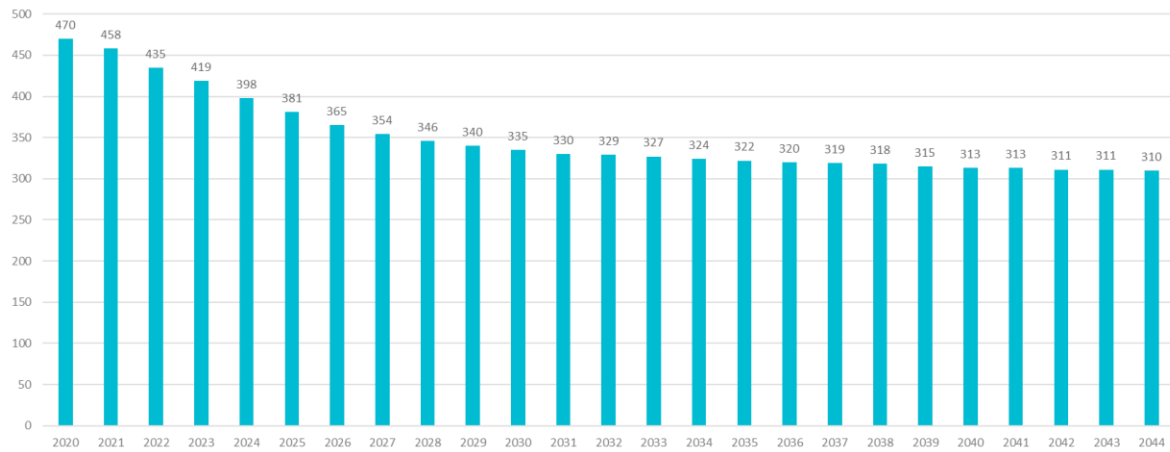
Syntyneet 1994-2019

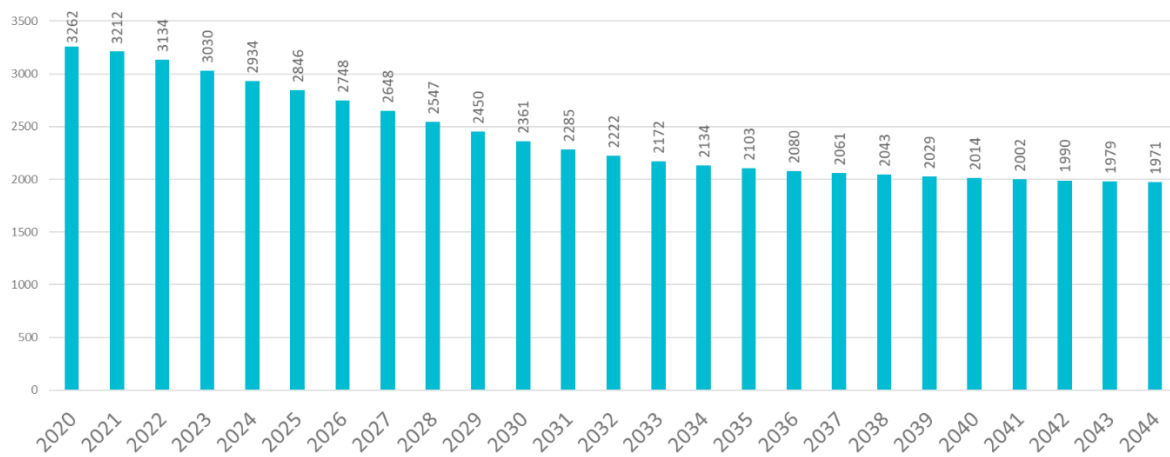
0-6 vuotiaiden lasten määrän kehitys 2020-2044

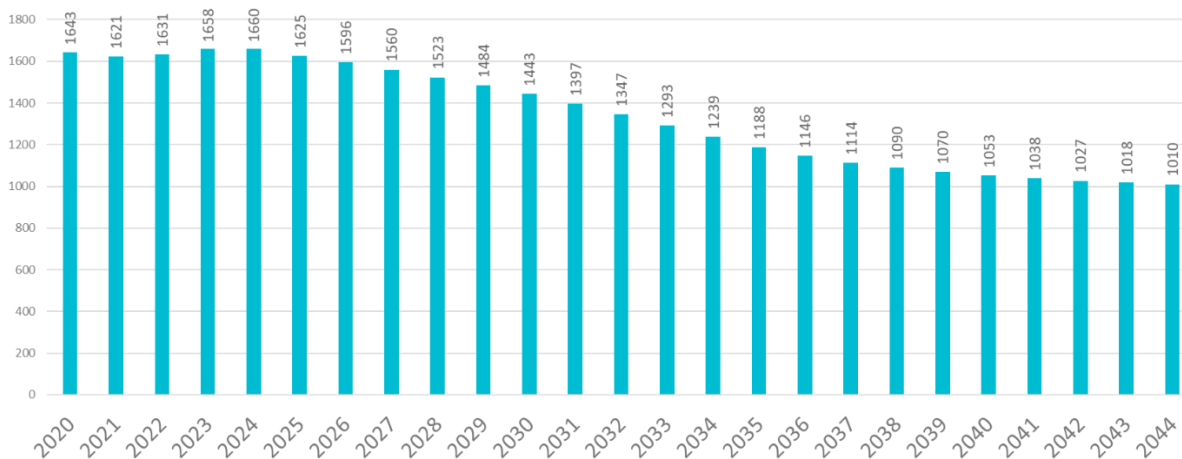
Koulutulokkaiden määrän kehitys 2020-2044

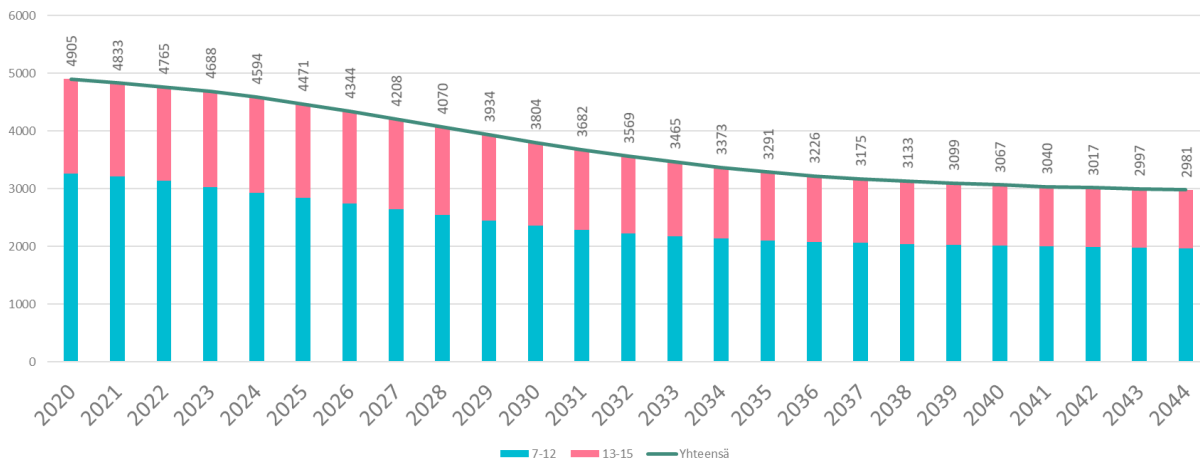
Alakoululaisen määrän kehitys 2020-2044

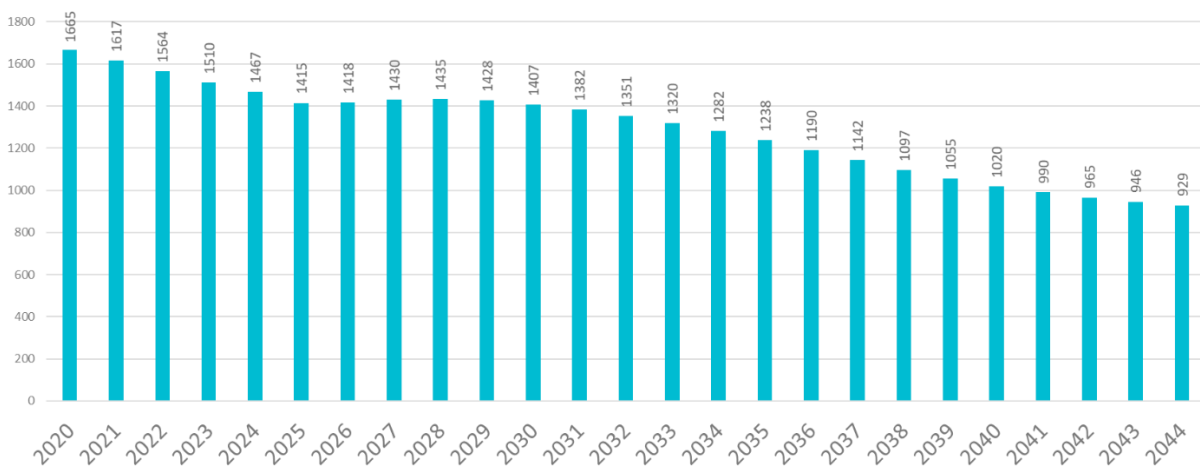
Yläkoululaisten määrän kehitys 2020-2044

Perusopetuksen oppilaiden määrän kehitys kokonaisuutena 2020-2044

16-18 -vuotiaiden määrän kehitys 2020-2044

1.4 ERILLISSELVITYKSET

- Tilakeskus on laatinut (2017) yhteistyössä Trelum Consulting Oy:n kanssa kunnan omistamaa rakennuskantaa koskevan korjausvelkaan ja tekniseen kuntoon pohjautuvan alustavan salkutuksen
- Etelä-Tuusulan Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys 2018 (Tilakeskus ja Kasvatus- ja sivistystoimi 2018)
- Tilakonsultit Oy Tuusulan kunnan palveluverkkoselvitys 2016-2040
- Granlund Oy, Tuusulan palveluverkkosuunnitelma 2013-2025
- Kustannuslaskelmat 2019 (Kasvun ja talouden hallintaohjelma)
- Monio, lukio ja kulttuuritalo, hyväksytty hankesuunnitelma 2017, valittu ja hyväksytty arkkitehtikilpailun voittajasuunnitelma 2018
- Päiväkoti Martta Wendelin - hankesuunnitelma 2019
- Kirkonkylän kampus - hankesuunnitelma 2019

- Riihikallion koulun strategisen selvitys 2019
- Halosenniemen kehittämissuunnitelma 2018
- Urheilukeskuksen selvitys (FCG) 2019
- Opetussuunnitelman perusteet 2016, Tuusulan kunnan opetussuunnitelma
- Tuusulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2019
- Sivistyksen toimialueen kehittämissuunnitelmat 2018
- Tuusulan kuntastrategia ja pormestariohjelma 2018-2022
- Iloisen oppimisen Tuusula - käsikirja 10/2019
- Hyvinvointikertomus 2017-2018 ja -suunnitelma 2020-2021
- Osallisuusmalli 2017
- Vajaakäyttöisten kiinteistöjen kehittäminen ja myynti 2020
- Jokelan koulukeskuksen strateginen kehittämisselvitys ja hiilijalanjälkilaskelma 2020
- Hankesuunnitelmat, Riihikallion monitoimikampus 2020, Rykmentinpuiston monitoimikampus 2020
- Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittämisen ennakkovaikutusten arviointi 2020
- Pienten koulujen laaja ennakkovaikutusten arviointi 20.10.2020
- Päiväkotia Martta Wendelin rakennuttamispäätös 2020
- Monion rakennuslupa-aineisto 2020
- Urheilukeskuksen hallien hankesuunnitelmat ja piirustukset 2020

2 LÄHTÖTIEDOT PALVELUIDEN SIOITTUMISELLE

2.1 RAKENTAMISEN JA TAAJAMIEN KASVUN SUUNTAUTUMINEN

Valmisteilla oleva yleiskaava 2040 ohjaa kaavoitussuunnitelman laadintaa ja maanhankintaa. Tuusulan kunnan uudesta asuntokaavoituksesta vähintään 90 % toteutetaan MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille, eli hyvien joukkoliikenne yhteyksien alueille. Kaavoitamme ja ohjaamme asuntorakentamista siten, että voimme toteuttaa monimuotoisia talotyyppejä eri toteutus- ja rahoitusmalleja käyttäen erilaisille asukasryhmille.

Keskustoja tehostetaan kaikissa taajamissa. Hyrylässä merkittävä keskustarakentamisen määrä ohjautuu kumminkin puolin Tuusulanväylää. Tuusulanjärven ja -joen virkistyskäyttöä lisätään. Jokelaa kehitetään puutarhakaupunki-

idean pohjalta niin, että asemaseudun ympäristö saadaan rakentumaan ottaen huomioon myös lampien vesielementit ja niiden virkistyskäytön. Kellokosken keskustassa sovitetaan yhteen kulttuurihistoriallisten alueiden ja Vanhan Valtatien itäpuolinen keskustarkaentaminen. Kaikissa

taajamissa panostetaan myös pientaloalueiden rakentamiseen. Varmistamme yritystoiminnan suotuisan kasvun kaavoittamalla Tuusulaan työpaikka-alueita, etenkin Etelä-Tuusulaan. Työpaikkaomavaraisuutta pyritään kasvattamaan.

2.2 TUUSULAN KUNNAN TALOUS JA PALVELUVERKKO

2.2.1 Yleistä kuntataloudesta

Suomen julkisen talouden tilanne heikkenee lähivuosina. Väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Työttömyysaste pysyy rakenteellisten tekijöiden takia melko korkeana. Lisäksi kasvanut maahanmuutto on lisännyt kuntien tuottamien palvelujen tarvetta. Julkinen talous jää koronapandemian jälkeen entistä heikompaan tilaan. Lähivuosien talouskasvu ei riitä vahvistamaan julkisen talouden rahoitusasemaa, mittavat alijäämät kasvattavat velkasuhdetta tulevina vuosina.

Kuntatalouden nettoinvestointien arvioidaan pysyvän edelleen korkealla tasolla. Kuntien nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää mittavia korjausinvestointeja. Kasvat investoinnit ovat selkeä riski, etenkin kun suurten palveluverkkoinvestointien edessä olevan kuntatalouden tulopohja kutistuu puoleen nykyisestä sote-toimintojen siirtyessä maakuntaan. Sote-uudistuksen arvioidaan helpottavan kuntatalouden menopaineita pidemmällä aikavälillä, mutta lyhyellä tähtäimellä uudistus aiheuttaa toimintojen yhdistämiseen liittyvää kustannusten nousua sekä lisätyötä.

2.2.2 Tuusulan kiinteistöomaisuus

Tilakeskus on laatinut yhteistyössä Trelum Consulting Oy:n kanssa kunnan omistamaa rakennuskantaa koskevan tekniseen arvoon perustuvan salkutuksen. Salkutuksessa on käytetty vuoden 2016 arvoja ja voimassa olevaa kiinteistöluettelo, jossa on noin 171 kpl (202 kpl riippuen laskentatavasta) kunnan omistuksessa olevaa rakennusta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 190 000 brm² ja huoneistoala noin 170 000 hum². Kiinteistöjen jälleenhankinta-arvo on noin 330 milj. euroa ja tekninen arvo noin 241 milj. euroa.

Teknisen ja jälleenhankinta-arvon välinen suhde on rakennuksen *kuntoluokka* (Kla), joka kuvaa rakennuksen nykykuntoa suhteessa uuteen, alkuperäistä suunnitteluratkaisua vastaavaan rakennukseen. Tuusulan kunnan kiinteistöjen keskimääräinen kuntoluokka on noin 74 %, joka on kohtalaisen tyydyttävällä tasolla. Kuitenkin perusparannustarpeessa olevia huono- ja välttäväkuntoisia (Kla 50-60 %) rakennuksia on yhteensä 72 kappaletta. Niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 34 200 m² ja välitön perusparannustarve (tavoitetaso 120 %) on yhteensä noin 43 miljoonaa euroa.

Jälleenhankinta-arvo kuvaa sitä rahamäärää, joka tarvittaisiin uuden, laatutasoltaan ja suunnitteluratkaisuiltaan alkuperäistä vastaavan rakennuksen rakentamiseen samalle tontille. Tekninen arvo puolestaan kuvaa rakennuksen todellista arvoa huomioiden rakennuksen iän ja kulumisen johdosta tapahtuneen arvon alentumisen. Mitä alhaisempi on rakennuksen tekninen arvo, sitä huonokuntoisempi rakennus yleensä on.

Kunnan 2019 tilinpäätöksen mukainen kiinteistöomaisuuden arvo eli rakennusten tasearvot (31.12.2019) olivat yhteensä noin 115 milj. euroa eli 2976 euroa per asukas. Kunnan kiinteistöihin

kohdistuva laskennallinen korjausvelka on noin 21 milj. euroa. Rakennuksen korjausvelka kuvaa sitä rahamäärää, joka on tingitty rakennuksen kunnossapidosta, jotta se olisi kohtuullisessa mutta käyttökelpoisessa kunnossa. Korjausvelan laskennassa nykykunnan lähtö- ja tavoitetasona käytetään 75 %:n kuntoluokkaa. Kun rakennuksen kuntoluokka laskee alle määritellyn 75 %:n tavoitetason, lasketaan kuinka paljon rahaa tekniseen arvoon ja nykykuntoon tulisi lisätä, jotta määritelty 75 %:n tavoitetaso saavutetaan. Tästä nykykunnan ja tavoitekunnan erotuksesta voidaan määrittää yksittäisen rakennuksen korjausvelka.

Kiinteistösalkkuun kohdistuva peruskorjaustarve (= korjataan entiselleen) on noin 23 milj. euroa ja perusparannustarve (= nostetaan teknistä ja toiminnallista laatutasoa) on noin 43 milj. euroa. Peruskorjaus- ja perusparannustarve lasketaan sitten, kun rakennuksen nykykunto tipahtaa 60 %:iin. Tämän jälkeen lasketaan, kuinka paljon rahaa tähän ryhmään kuuluviin rakennuksiin tulisi investoida, jotta rakennukset saataisiin alkuperäiseen (perus- korjaustarve) tai tämän päivän täysin uuden käyttötarkoitukseltaan vastaavan rakennuksen mukaiseen tavoitekuntoon (perusparannustarve). Peruskorjaustarve sisältää fyysisen kulumisen johdosta tarvittavat investoinnit (tavoitekunto 90 %) ja perusparannustarve (tavoitekunto yleensä 120 %) fyysisen kulumisen lisäksi myös ajanmukaistamisen vaatimat investoinnit eli toiminnalliset muutokset, jolla rakennuksen tasoa nostetaan alkuperäistä laatutasoa korkeammaksi.

Rakennuskannan korjausvelkalaskenta on suuntaa antava arvio rakennuskannan tilasta eikä kuvaa kovin tarkasti yksittäisen rakennuksen tilannetta.

Yksittäisen rakennuksen todellinen kunto saattaa poiketa merkittävästi laskennallisesta riippuen mm. rakennuksen käytöstä ja ylläpidon asteesta. Tarkemmassa tarkastelussa tulee käyttää rakennuskohtaisia kuntotutkimuksia ja rakennusosakohtaisia kuntoarviointeja. Korjausvelka perustuu teoreettiseen kiinteistöomaisuuden arviointiin olemassa olevien kiinteistöluetteloiden perusteella. Yksittäisten, mm. suurten koulukeskusten kohdalla kunnan nykyisissä kiinteistöluetteloissa ei ole tarkempia rakentamisvuosi- ja/tai rakentamistapaerittelyjä, joten esiinnoitusta merkittäviä ja osin yllättäviä sisäilmaongelmia ei ole voitu huomioida kunnan korjausvelan arvioinnissa.

Korjausvelkaa on yleensä aina kuntien rakennuskannassa eikä sitä ole tarkoituksenmukaista yrittää poistaa kokonaan vaan pitää se kohtuullisella tasolla. Salkutustarkasteluun sisältyvän Trellum PTS 2031 pohjalta vuosille 2017-2031 rakennuskannan korjausvelkaan kohdistuvat peruskorjausinvestoinnit olisivat yhteensä noin 109 miljoonaa euroa (15 vuoden jakso), jolloin vuosittaisen korjausten investointitarpeeksi saadaan noin 7,3 miljoonaa euroa vuodessa. Koko omaisuuden pinta-alasta reilu viidennes on välittömässä perusparannustarpeessa.

Rakennuskannan korjausvelan lisäksi Tuusulalla on myös muuhun infraan (kadut ja tiet, vesi- ja viemärijohdot, ymv.) sisältyvää korjausvelkaa.

2.2.3 Kunnan investoinnit, velkaantuneisuus ja talouden tasapaino

Tuusulan kunnan vuoden 2019 investoinnit olivat yhteensä 36,7 milj. euroa ja vesi- huoltoliikelaitos mukaan lukien 39,7 milj. euroa.

Kunnassa jatkettiin palveluverkon perusparannus- ja laajennushankkeita. Rakennusinvestointien määrä asettui vuonna 2019 noin 5,5 milj. euroon. Monion rakentamisen aloitus lykkäytyi tehdyn valituksen vuoksi. Erillisen työohjelman puitteissa toteutettiin peruskorjaus- ja perusparannusinvestointeja 2,2 milj. eurolla.

Kunnallistekniikan hankkeisiin (ml. puistot, vesistöt ja vesi- ja jätehuolto) investoitiin noin 14,0 milj. Sekä tie- ja liikenneväyliin 13,7 milj. euroa.

Yhtenä Tuusulan kuntatalouden tasapainon arviointimenetelmänä voidaan vertailla vuosi- katetta ja investointeja, joiden tulisi lähestyä toisiaan erityisesti pitkän aikajakson tarkastelussa. Tuusulan talouden tasapainoa on kuvattu aikasarjana vuodesta 1999 alkaen.

Vuodesta 2014 eriytetty vesihuoltoliikelaitos ei ole mukana luvuissa

Tuusulan investoinnit ovat viime vuosina ylittäneet selkeästi vuosikatteen määrän, mikä pitkälti selittää kunnan lainamäärän kasvua. Lähivuosina investointitaso tulee edelleen ylittämään vuosikatteen määrän ja kunnan velkaantuminen jatkuu. Kasuvat investoinnit edellyttävät kunnan tulo- ja rahoituspohjan vahvistamista.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen opetussuunnitelman toteuttaminen, kunnan vetovoiman vahvistaminen, rakennuskannan kulumisen ja korjausvelan hillitseminen sekä sisäilmaongelmien poistaminen tarkoittavat sitä, että Tuusulan kunta lisää rakennusinvestointeja lähivuosina. Samalla panostetaan myös liikenneväylien ja muun infran rakentamiseen. Suurten investointien ja tulo- ja rahoituksen epätasapainosta aiheutuvan velkaantumisen hallinnassa korostuu tulo- ja rahoituksen vahvistaminen (vuosikate) sekä huolellinen pitkän tähtäimen investointien suunnittelu ja mitoitus tulevien oppilas- ja lapsimäärien mukaiseksi. Käyttötalouden säästöjen saavuttaminen ja tulo- ja rahoituksen vahvistaminen edellyttävät sivistyksen palveluverkon tiivistämistä sekä vajaakäyttöistä kiinteistöistä luopumista.

2.2.4 Palveluverkon säästöpotentiaali

Tuusulan rakennuskannassa on merkittävää säästöpotentiaalia, joka koostuu mm. vapaa- käyttöisistä ja osin käyttötarkoitukseensa sopimattomista rakennuksista sekä energiatehokkuuden parantamisesta. Potentiaalin hyödyntäminen edellyttää yhteistä pitkäjänteistä näkemystä palveluverkon kehittämisestä ja tulevaisuuden investoinneista. Jatkossa rakennuksiin sijoitetaan aiempaa enemmän toimijoita, jolloin rakennuksista tulee yhden toiminnon sijaan monitoimitaloja. Lisäksi rakennusten tilojen käyttöastetta 24/7 nostetaan sekä tilatehokkuutta kehitetään.

Kun huomioidaan nykyisen palveluverkon laajuus, käyttötarkoitus ja kapasiteetti sekä väestörakenteessa jo toteutuneet ja ennustetut muutokset, joudutaan palveluverkkoa väistämättä

tehostamaan myös Tuusulassa. Muutokset väestön määrässä, ikärakenteessa sekä sijoittumisessa kunnan alueelle vaikuttavat kunnan palvelutarpeisiin. Tiiviissä yhdyskuntarakenteessa mahdollisuudet tilatehokkuuden ja palvelujen parantamiseen kasvavat. Palveluverkon toimipisteiden vähentäminen ja palvelutarjonnan tiivistäminen ovat osin ristiriidassa sen kanssa, miten etenkin haja-asutusalueilla asuvat kuntalaiset haluavat saada turvattua lähipalvelunsa. Suunnittelussa on tarkoituksenmukaista keskittyä palvelutarpeen ja talouden näkökulmasta keskeisiin kehittämiskohteisiin.

Kunta pyrkii realisoimaan vajaakäytössä olevaa kiinteistöomaisuutta. Valtuuston 8.6.2020 hyväksymän päätöksen mukaisesti vajaakäyttöisten kiinteistöjen kehittämis- ja realisointisuunnitelman toimeenpanoa edistetään. Vajaakäyttöisten kiinteistöjen realisoinnista arvioidaan saatavan vuoteen 2030 mennessä yhteensä noin 30 milj. euron myyntitulot (10 milj. euron myyntivoitot). Myös kiinteistöjen ylläpitokustannuksia pystytään vähentämään merkittävästi realisointien myötä.

Kunnassa pyritään suosimaan vuokratilojen käyttöä mahdollisuuksien mukaan. Tilankäytön tehokkuutta voidaan tukea erilaisilla yhteistyömalleilla sekä tukeutumalla yksityisiin palveluntuottajiin. Suunnittelun lähtökohtana on tiivis kuntayhteistyö.

Jos palveluverkkoa ei saada supistettua, niin yhä useamman rakennuksen kohdalla joudutaan tinkimään ylläpidosta. Tällöin merkittävänä riskinä on, että sisäilmaongelmat lisääntyvät, ja joudutaan turvautumaan yhä useammin kalliisiin väistötilaratkaisuihin.

Tilankäytön tehostuminen vaikuttaa ajan mittaan vähentävästi siivouskustannuksiin ja kiinteistöhoitoon sekä myös investointitarpeisiin. Lisäksi säästöjä saadaan aikaan, kun rakennusten energiatehokkuus ja talotekniset järjestelmät paranevat uusinvestointien myötä. Kiinteistönpidon saattaminen kestäväälle pohjalle edellyttää, että palveluverkko on mitoitettu vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeita sekä kunnan taloudellista kantokykyä.

Uusilla rakennushankkeiden toteuttamismalleilla, kuten elinkaari- ja allianssimallit sekä kokonaisvuokramalli, on sopivissa tilanteissa mahdollisuus saada aikaan kustannussäästöjä sekä parantaa ja tehostaa rakennusten koko elinkaaren aikaista hoitoa ja ylläpitoa.

2.2.5 Sivistyksen palveluverkon säästöpotentiaali

Lapsi- ja oppilasmäärien lasku vaikuttaa Tuusulassa pienentävästi koulujen tuntikehyksiin eli opetustuntien määrään, joka jaetaan suhteessa oppilasmääriin. Pidemmällä aikajaksolla oppilasmäärien lasku vaikuttaa pienentävästi varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilökunnan määrään. Huomioitava on, että varhaiskasvatuksen suhdeluku muuttui 1.8.2020 alkaen luvusta 1:8 lukuun 1:7. Sen myötä laskennalliset varhaiskasvatuspaikat vähenivät kaikissa Tuusulan kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Varhaiskasvatuslain uudet henkilöstömitoitukset ja kelpoisuudet astuvat voimaan 1.1.2030. Sen myötä 2/3 kasvattajalla tulee olla korkeakoulutasoinen tutkinto. Tähän pääseminen edellyttää uusien opettajien ja sosionomien rekrytointia tulevaa tarvetta ennakoiden. Lisäksi perusopetuksessa henkilöstömäärän väheneminen ei toteutune ilman palveluverkon tarkastelemista ja mahdollisia koulujen sulkemisia.

Uusien monitoimikampusten laajuus tulee tarkastella suhteessa väestö- ja oppilasennusteeseen. Palveluverkon muutokset vaikuttavat laajimmin Riihikallion, Rykmentinpuiston ja Lahelan monitoimikampuksiin. Oppilasmäärät eivät laske tasaisesti koko kunnan alueella

ja seuraavien pienten yksiköiden tulevaisuutta on palveluverkkosuunnitelmassa 2019 päätetty tarkasteltavan vuonna 2020: Nahkelan koulu, Linjamäen koulu ja Tuomalan koulu sekä Etelärinteen päiväkoti. Kasvu näyttäisi keskittyvän kuntakeskuksiin. Etelärinteen päiväkodin toiminta päättyi 30.6.2020. Nahkelan, Linjamäen ja Tuomalan koulujen osalta on toteutettu syksyllä 2020 ennakkovaikutusten arviointi palveluverkon eri kehittämisvaihtoehdoista.

Yhdistämällä yksiköt isompiin kokonaisuuksiin saadaan taloudellisia hyötyjä mm. seuraavista asioista:

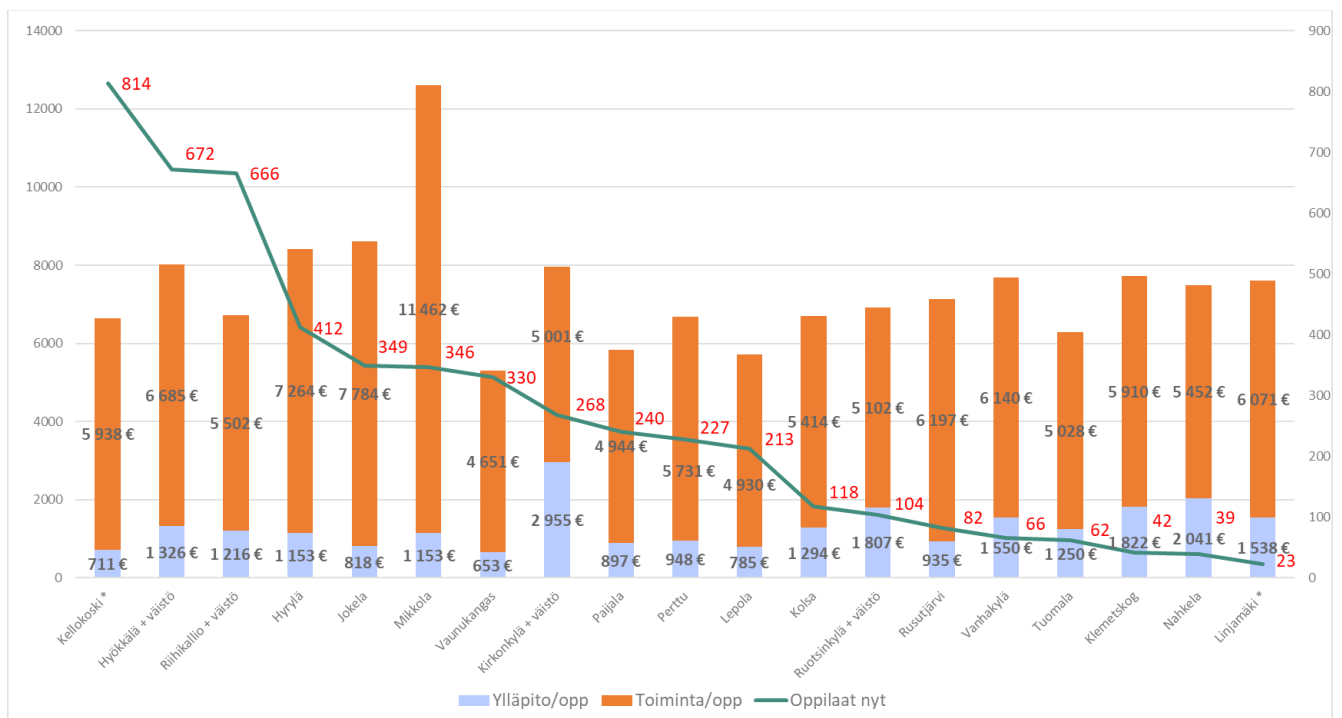
- Sisäiset vuokrat, laajempi säästö jos kiinteistö vuokrataan kunnan ulkopuoliselle tai myydään
- m²/oppilas, uusi tilaohjelma, jota toteutetaan uusiin yksiköihin. Vanhoissa yksiköissä on paljon ns. hukkatilaa esimerkiksi käytäviä. 9m²/oppilas / koulu, 8m²/lapsi/päiväkoti
- Henkilöstökustannukset: henkilöstön kokonaismäärä ja sijauskustannukset
- Tukipalvelut /siivous- ja ruokapalvelut, oppilashuolto
- tieto- ja viestintäteknikka
- Johtamisen kustannukset
- Aineet/tarvikkeet, tavarat ja pienhankinnat keskittyvät

Yhdistämällä yksiköt isompiin kokonaisuuksiin saadaan toiminnallista hyötyjä mm. seuraavista asioista:

- Työyhteisön keskinäisen oppimisen ja kollegoiden tuen mahdollisuudet laajenevat
- Oppilashuollon palveluiden tehostuminen
- Henkilöstön sijaistamiset helpottuvat
- Valinnaisuutta, erilaisia palveluita voidaan laajentaa ja laatua siten nostaa.

2.2.6 Nykyisen peruskouluverkon kustannustehokkuus

Seuraavassa kaaviossa on yhteenveto nykyisen peruskouluverkon kustannuksista oppilasmäärän mukaan järjestettynä:

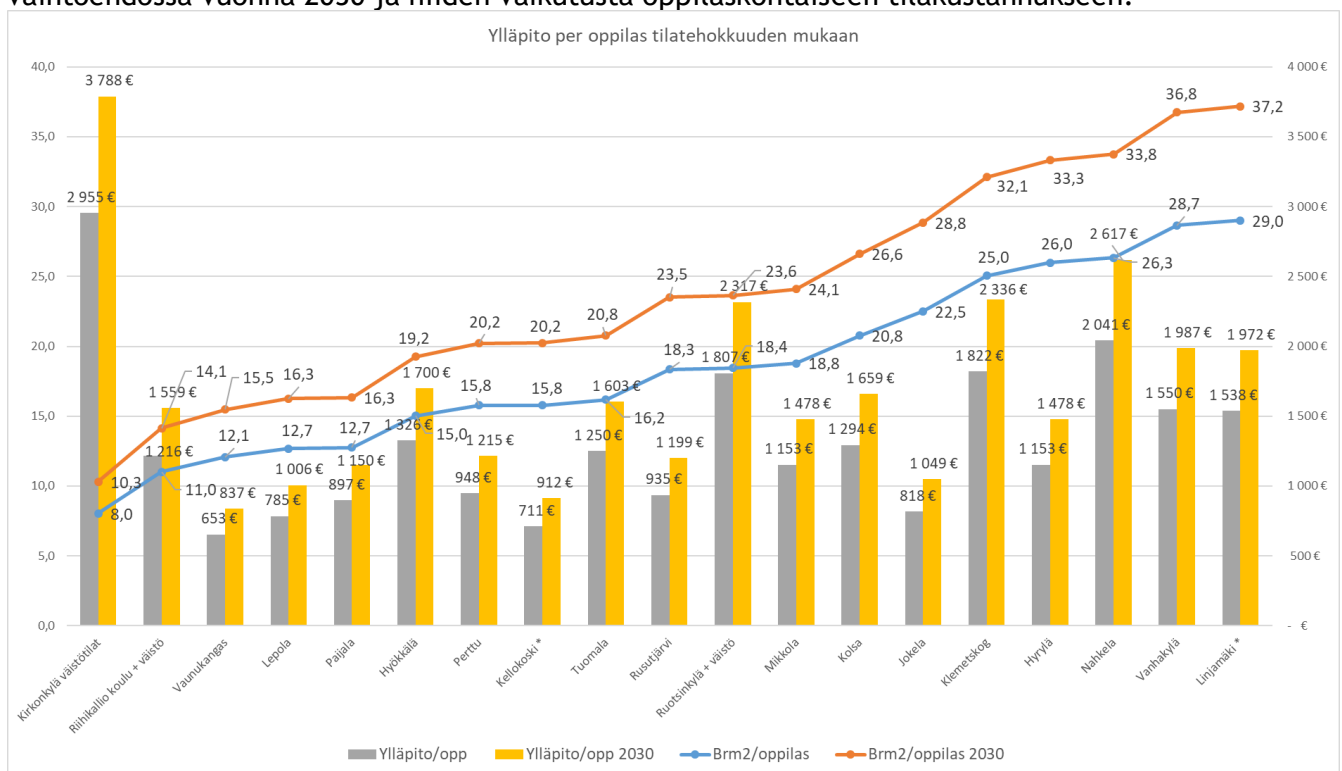
Kustannukset oppilasta kohti ovat keskimäärin 7472 € ja vaihtelevat 5 304 €:n (Vaunukangas) ja 8602 €:n (Jokela) välillä, jos Mikkolan erityiskoulu jätetään huomiotta (kustannukset 12 615 €/oppilas). Ylläpidon kustannukset (ml. siivous) ovat keskimäärin 1 150 € oppilasta kohti ja vaihtelevat 653 €:n (Vaunukangas) ja 2 955 €:n (Kirkonkylä) välillä.

Jokela ja Hyrylä ovat yläkouluja, joiden kustannukset ovat yleensä korkeammat. Kellokoski, Riihikallio ja Hyökkälä ovat yhtenäiskouluja, joiden kustannukset ovat alhaisempia kuin yläkoulujen tai pienten alakoulujen. Riihikallion, Kirkonkylän ja Ruotsinkylän korkeita tilakustannuksia selittävät kalliit väistötilat.

Kun verrataan kustannuksia oppilasmäärään, voidaan huomata, että suurten koulujen kustannukset ovat keskimäärin pienten koulujen kustannuksia alhaisemmat ja vaihtelu niiden välillä on pientä. Pienten koulujen kustannusten vaihteluväli taas on suuri, koska jakajana toimivan oppilasmäärän vaikutus on merkittävä. Suurimmat oppilaskohtaiset kustannukset löytyvät pienimmistä kouluista.

Vuoden 2014 kahdeksan Kuuma-kunnan yhteisessä selvityksessä ylläpidon oppilaskohtaiset kustannukset olivat keskimäärin 960 € oppilasta kohti (vuoden 2019 rahassa). Tuusulan nykyisiä tilakustannuksia voidaan siis pitää korkeina. Yhtenä selittävänä tekijänä ovat sittemmin hankitut kalliit väistötilat.

Seuraavassa kaaviossa on tarkasteltu kouluverkon kykyä sopeutua oppilasmäärän vaihteluihin. Esimerkissä on otettu äärimmäisin esimerkki eli ennusteiden pienimmän mahdollisen oppilasmäärän vaihtoehto (ennuste A). Kaaviossa on vertailtu tilatehokkuutta nyt ja ennusteen mukaisessa vaihtoehdossa vuonna 2030 ja niiden vaikutusta oppilaskohtaiseen tilakustannukseen.

Nykyinen oppilaskohtainen tilatehokkuus on 16,2 brm2. Jos verkko säilyy nykyisenä, mutta oppilasmäärä laskee ennusteen mukaisesti, keskimääräinen tilatehokkuus oppilasta kohti laskee 20,8 brm2: een. Tätä voidaan pitää todella suurena lukuna, kun vuoden 2014 selvityksessä kahdeksan Kuuma-kunnan koulujen oppilaskohtainen tilatehokkuus oli 16,1 brm2 (sittemmin esim. Sipoo on merkittävästi tiivistänyt kouluverkkoaan, joten nykyinen Kuuma-kuntien verkko on keskimäärin tehokkaampi). Em. selvityksessä Tuusulan oppilaskohtainen tilatehokkuus oli 14,9 brm2, joten tilatehokkuus on laskenut ja kehitys tulee jatkumaan, jos oppilasmäärät laskevat.

Neljän pienimmän koulun oppilaskohtaiset neliöt ovat nyt yli 25 brm2, jota voidaan pitää todella suurena. Vuonna 2030 kouluissa olisi pitkälti yli 30 brm2 per oppilas. Tätä ei voida pitää niin

taloudellisesti, toiminnallisesti kuin ekologisestikaan järkevänä.

Oppilaskohtaiset toiminnan kustannukset nousisivat ennusteen mukaisessa tilanteessa 1474 euroon. Todennäköisesti nykyisten kalliit väistötilat korvataan edullisemmilla ratkaisuilla. Kuitenkin joidenkin koulujen tilakustannukset olisivat nousemassa tasolle, jossa seinien osuus kustannuksista alkaa kilpailla toiminnan kustannusten kanssa.

Oppilasmäärä tuskin koskaan laskee ennusteen mukaiselle tasolle. Voidaan kuitenkin todeta, että nykyinen verkko on kallis, tehoton ja sen kyky reagoida oppilasmäärän muutoksiin on huono.

3 KUNNAN PALVELUVERKON KEHITTÄMISTARPEET 2018–2028

3.1 KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMIALA

Tuusulan kunnan kasvatus- ja sivistystoimialue sisältää neljä palvelualueetta ja yhden yksikön

- varhaiskasvatuksen palvelualue
- oppimisen palvelualue
- kulttuurin palvelualue
- vapaa-aikapalveluiden palvelualue
- Tuusulan kunnan ruokapalvelut

Varhaiskasvatuksen palvelualueeseen kuuluvat kunnallinen varhaiskasvatus ja esiopetus sekä yksityinen varhaiskasvatus. Tuusulan kunta ohjaa, opastaa ja valvoo yksityisiä palvelutuottajia.

Oppimisen tulosalueeseen kuuluvat perusopetuspalvelut, lukiokoulutus, kasvun ja tuen oppimisen

tuki, Tuusulan opisto ja taiteen perusopetus. Varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelualueita ohjaa kasvatus- ja sivistyslautakunta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut muodostuvat kahdesta tulosalueesta, kulttuuripalveluista ja vapaa-aikapalveluista. Kulttuurin tulosalueelle kuuluvat museopalvelut, kulttuuripalvelut ja kirjastopalvelut. Vapaa-aikapalveluihin sisältyvät liikuntapalvelut ja alueellinen nuorisotyö. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden toimintaa ohjaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden perustehtävänä on edistää asukkaiden hyvinvointia ja elinvoimaisuutta tarjoamalla osaamista ja harrastamista tukevia palveluita ja kulttuurielämyksiä sekä vahvistamalla tuusulalaisten kulttuuri-identiteettiä.

3.1.1 Oppilasennusteet palveluverkolla, jossa oppilaat olisivat ohjattu keskeisiin monitoimikampukseen

Oppilasennuste uudella palveluverkolla – A-ennuste – koko kunta yhteensä

Koulu	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lepola	213	211	215	214	210	205	190	179	161	152	149
Jokela ala	345	328	335	351	325	321	315	320	306	303	290
Jokela ylb	340	331	338	343	342	340	336	328	314	300	286
Jokelan yhtenäiskoulu	688	659	671	674	667	661	651	648	620	603	576
Kellokoski ala	475	464	447	421	419	398	382	359	342	321	304
Kellokoski ylb	226	223	222	230	241	232	220	203	195	195	199
Kellokosken yhtenäiskoulu	701	687	669	651	660	630	602	562	537	516	503
Rusutjärvi	80	75	69	60	50	44	37	32	27	25	24
Kirkonkylä	348	336	314	293	275	264	275	268	270	268	274
Pajala	244	231	215	195	185	170	167	150	131	124	111
Rymentinpuisto ala	245	298	327	353	375	409	403	400	402	402	392
Rymentinpuisto ylb	472	472	482	496	507	506	513	511	498	487	474
Rymentinpuisto yhtenäiskoulu	717	770	809	849	882	915	916	911	900	889	866
Lahela ala	522	498	477	447	421	407	393	386	382	373	359
Lahela ylb	288	281	275	273	258	248	233	227	225	225	226
Lahelan yhtenäiskoulu	810	779	752	720	679	655	626	613	607	598	585
Riihikallio ala	661	645	612	603	578	545	515	490	468	429	400
Riihikallio ylb	300	301	304	309	305	294	289	285	288	268	251
Riihikallion yhtenäiskoulu	961	944	916	912	883	839	804	775	751	697	651
Yhteensä alakoulu	3262	3212	3134	3050	2954	2846	2748	2648	2547	2450	2361
Yhteensä yläkoulu	1643	1621	1631	1658	1660	1625	1596	1560	1523	1484	1443
Yhteensä peruskoulu	4905	4833	4765	4688	4594	4471	4344	4208	4070	3934	3804

TUUSULA

Oppimisen taidetta.

Oppilasennuste uudella palveluverkolla – B-ennuste – koko kunta yhteensä

Koulu	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lepola	212	208	204	197	192	192	189	183	179	175	172
Jokela ala	547	541	533	527	524	528	540	553	541	528	513
Jokela ylä	338	332	330	328	326	339	341	335	324	314	304
Jokelan yhtenäiskoulu	685	673	663	665	650	677	681	688	665	642	617
Kellokoski ala	472	458	457	408	400	382	379	351	358	317	301
Kellokoski ylä	225	221	220	227	231	225	211	197	194	194	194
Kellokosken yhtenäiskoulu	697	679	657	635	631	607	590	548	532	511	495
Rusujärvi	78	73	66	57	48	40	36	31	27	25	24
Kirkonkylä	347	326	303	309	292	281	275	278	292	302	301
Paijala	241	227	204	184	182	160	145	125	113	118	114
Rykmentinpuisto ala	256	325	387	427	459	471	468	467	475	470	464
Rykmentinpuisto ylä	468	469	492	532	554	547	543	539	536	535	529
Rykmentinpuisto yhtenäiskoulu	724	794	879	959	1013	1018	1011	1006	1011	1005	993
Lahela ala	520	492	466	457	429	424	421	404	382	366	357
Lahela ylä	289	281	269	262	259	256	250	239	228	218	217
Lahelan yhtenäiskoulu	809	773	735	699	688	680	671	643	610	584	574
Riihikallio ala	674	662	653	618	583	547	503	478	456	399	372
Riihikallio ylä	307	313	322	315	302	293	283	279	269	253	232
Riihikallion yhtenäiskoulu	981	975	975	933	885	840	786	757	705	652	604
Yhteensä alakoulu	3275	3255	3170	3080	2998	2913	2823	2751	2640	2551	2473
Yhteensä yläkoulu	1644	1628	1641	1670	1678	1665	1633	1595	1558	1521	1482
Yhteensä peruskoulu	4919	4883	4811	4750	4676	4578	4456	4326	4198	4072	3955

SULA
n taidetta.

Palveluverkon 2030 oppilasennuste perustuu ennusteessa käytettyyn suuralueittain tehtyyn oppilasennusteen jakoihin. Riihikallioon on ohjautunut oppilaita Ruotsinkylän koulun alueelta, jotka voivat mennä myös Lahelaan. Ruskela -alueen oppilaat menevät osittain Paijalaan ja Kalliopohja -alueen oppilaita voi ohjata Kirkonkylään tai Rykmentinpuistoon. Värillä on arvioitu milloin kyseinen koulu aloittaisi arvioidulla oppilasmäärällä. Riihikallion kohdalla on käytetty uuden koulun valmistumista, jolloin Ruotsinkylän alueen lapset eivät välttämättä vielä tule kyseiseen kouluun.

Riihikalliossa riittää 4-sarjainen yhtenäiskoulu koko alueelle. Monitoimikampuksen koko on tarkentunut toteutussuunnittelussa 800 oppilaaseen. Ruotsinkylän alueen oppilaita ohjataan Riihikallion kouluun ja pääsääntöisesti Lahelaan.

Rykmentinpuiston alakoulu toteutuu 3-sarjaisena ja yläkoulu 8 -sarjaisena. Rykmentinpuistoon tulee vaativan erityisopetuksen ryhmät (n. 18 ryhmää), ja mahdollisesti englanninkielen painotetut luokat sekä varhaiskasvatuksen palveluita. Rykmentinpuiston tontille jää varaus mahdollisesti tulevaisuudessa tarvittavaa päiväkotia varten.

Lahelan monitoimikampus toteutuu pienempänä kuin aiemmin on arvioitu. Laajuus on todennäköisimmin 3-sarjainen yhtenäiskoulu ja se tarkentuu hankesuunnitelmavaiheessa ja alueen oppilasennusteiden toteutumisen myötä. Lahelan monitoimikampukseen sijoittuu myös Vaunukankaan päiväkodin korvaavat tilat, vähintään kuusi ryhmää. Toiminnassa olevan Lahelan tertun paikat täyttyvät vuosittain kaikki ja jonoon jäävät saavat paikat Vaunukankaalta. Lapsia ohjataan myös Paijalan alueella toimivaan Nummenharjun päiväkotiin, jonka kanssa Tuusulan varhaiskasvatuksella on ostopalvelusopimus enintään vuoteen 2022. Lahelan uuden asuinalueen suunnittelussa ja rakentuessa tulee arvioida, millaisia perheitä alueelle muuttaa ja mikä tulee olemaan Lahelan monitoimikampuksen tarvitsema varhaiskasvatuspaikkojen määrä.

Varhaiskasvatuksen kunnallinen palveluverkko tarjoaa tällä hetkellä paikan 60%:lle kaikista varhaiskasvatukseen oikeutetuista 0-6-vuotiaista (n. 1450 lasta). Yksityisen palveluntarjoajan piirissä on 20% 0-6-vuotiaista (n.500) ja 20% saa kotihoidon tukea (n. 500). Varhaiskasvatuksen

yksityiset palveluntarjoajat ovat merkittävä osa Tuusulan varhaiskasvatuksen palvelutarjonnan kokonaisuudesta.

Lapsiennusteen mukaan seuraavan viisivuotiskauden aikana 2020-2025 varhaiskasvatusikäisiä lapsia on 350 lasta vähemmän kuin nyt. Samanaikaisesti palveluihin osallistumisen ennustetaan lisääntyvän. Ennusteessa lapset vähenevät eniten Kellokoskella seuraavan viiden vuoden aikana. Etelä-Tuusulan palveluverkko tiivistyy neljään päiväkotiin. Perhepäivähoidon osuus pienenee seuraavan viiden vuoden aikana 12 hoitajan, n. 50 paikan verran ja kymmenvuotiskaudella n. 60 hoitopaikan verran yhteensä.

Etelässä toimii myös suurin osa yksityisistä palveluntuottajista. Uusien päiväkotien avautuminen voi muuttaa palveluiden käyttöä ja kunnallisen varhaiskasvatuksen kysyntä voi kasvaa. Muutokseen voi vaikuttaa myös mahdolliset asiakasmaksuihin tulevat uudistukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset yksityisiin tuottajiin. Viisivuotiskauden 2025-2030 aikana lasten määrän ennustetaan vähenevän n. 130 lasta.

Yksityiset päiväkodit

2.10.2020			
YKSIKKÖ	Hoitopaikkoja yht.	OSOITE	Kiinteistö
Nummenharjun päiväkotiki (ostopalvelu)	63	Naavankierto 2, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Pilke Aarteiden Talo	120	Korkinporras 1, 04320 Tuusula	
Lahelanniityn päiväkotiki	42	Tasaniityntie 1, 04330 Lahela	Tuusulan kunta
Pilke Liikuntapäiväkotiki Vauhti	63	Neitoperhonkuja 2, 04330 Lahela	
Pilke Liikuntapäiväkotiki Huiske	63	Rahkasammaleentie 1, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Norlandia Päiväkotiki Sympaatti	42	Kirkkotie 23, 04310 Tuusula	Tuusulan kunta
Norladia päiväkotiki Pikkukarhu	84	Isokarhunkierto 4, 04300 Tuusula	
Päiväkotiki Venlantupa	42	Anttilantie 20, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Steinerpäiväkotiki Pohjantähti	28	Kirkkotie 8, 04300 Tuusula	Tuusulan kunta
Tuusulan Montessori-leikkikoulu Pikkulukkari	36	Lukkarintie 4, 04310 Tuusula	Tuusulan kunta
Norlandia päiväkotiki Kumpu	42	Pähkinänmäentie 240, 04300 Tuusula	
Norlandia päiväkotiki Tiuku	33	Koulutie 7 as 1-3 04500 Kellokoski	Tuusulan kunta
Pikku Juhanin ryhmisi	12	Kuntotaival 2 04500 Kellokoski	Tuusulan kunta

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa paikkoja on yhteensä 670 ja tällä hetkellä osallistuvia lapsia noin 500. Tuusulan kunnallisissa päiväkodeissa on yhteensä noin 1450 lasta syyslukukaudella 2020.

Kirkonkylään sijoittuu sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen opetus. Kampukseen voidaan sijoittaa myös Tuomalan alueen lapset. Kirkonkylän kampukseen sijoittuu myös ruotsinkielinen varhaiskasvatus Kievarin päiväkodista ja esiopetus Klemetskogin koulusta.

Oppilasmäärien ennusteiden mukaan pienten koulujen alueella oppilaiden määrä laskee voimakkaammin kuin keskuksissa.

3.1.2 Varhaiskasvatuspalvelut

Tuusulan kunnan varhaiskasvatuspalveluiden tehtävänä on järjestää laadukas ja monipuolinen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluverkko varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään kunnan omana päiväkoti- ja perhepäivähoitona sekä yksityisenä toimintana. Yksityiseen toimintaan osallistuu noin 25 % varhaiskasvatuspalveluita käyttävistä lapsista. Varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on ollut 1.8.2018 jälkeen maksutonta ja subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksista luovuttiin 8/2019. Suhdeluku pieneni 1.8. 2020 alkaen luvusta 1:8 lukuun 1:7.

Uutta päiväkotiä suunniteltaessa lähtökohtana on vähintään 8-ryhmäinen päiväkoti, jonka yhteyteen voidaan toteuttaa tilat myös perhetupatoiminnalle tai avoimjen varhaiskasvatuksen toiminnoille ja esimerkiksi taiteen perusopetukselle. Vastaavasti luovutaan pienistä ja huonokuntoisista yksiköistä. Uusien rakentuvien asuinalueiden päiväkodit sijoitetaan koulujen tai muiden palveluiden, esimerkiksi ikäihmisten palveluiden läheisyyteen. Päiväkotien ja koulujen tila- ja rakennesuunnittelussa huomioidaan myös mahdollisuus varhaiskasvatuksen ja vanhusten asumispalvelujen yhdistämisestä tulevaisuudessa.

Uudet päiväkotien tilalliset ratkaisut suunnitellaan siten, että ne ovat monimuotoisia ja tehokkaita toiminnan ja tilankäytön suhteen. Piha-alueiden kasvatukselliseen sisältöön ja käytön turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota helppohoitoisuuden ohella.

Varhaiskasvatus on pedagogisesti painottunut kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogiikka perustuu määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsesta, lapsuudesta sekä oppimisesta. Pedagogiikalla tarkoitetaan monitieteiseen, erityisesti kasvatus- ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa, ammatillisesti johdettua ja ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Se näkyy varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatukseen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa.

Pedagogiikan painottuminen varhaiskasvatuksen kokonaisuudessa edellyttää pedagogista asiantuntemusta sekä sitä, että henkilöstöllä on yhteinen ymmärrys siitä, miten lasten oppimista ja hyvinvointia voidaan parhaalla tavalla edistää. Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö.

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristökäsitys sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä. Ergonomia, ekologisuus, viihtyisyys ja esteettömyys sekä tilojen valaistus ja akustiikka, sisäilman laatu ja siisteys otetaan huomioon oppimisympäristöjä rakennettaessa ja kehitettäessä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä työntekijöiden ja lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.

Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja kehitetään siten, että ne vahvistavat yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Tämä mahdollistaa perinteisten sukupuolistereotyyppien rikkomisen. Oppimisympäristöissä edistetään lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta sekä tuodaan näkyväksi kulttuurista moninaisuutta.

Luonto sekä pihat, leikkipuistot ja muut rakennetut ympäristöt ovat myös varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä. Ne tarjoavat kokemuksia, materiaaleja ja monipuolisia mahdollisuuksia leikkiin ja tutkimiseen. Niitä hyödynnetään liikunta- ja luontoelämysten ja oppimisen paikkoina.

Lasten käytössä tulee olla riittävästi monipuolisia ja turvallisia leikki- ja toimintavälineitä, jotka tukevat lasten yksilöllisiä tuen tarpeita. Tieto- ja viestintäteknologia on osa monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Varhaiskasvatuksessa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lasten omia tieto- ja viestintäteknologisia laitteita, leluja ja muita välineitä käytetään varhaiskasvatuksen järjestäjän määrittämällä tavalla. Omien laitteiden, lelujen ja välineiden käytöstä sovitaan huoltajien kanssa.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja vierailut esimerkiksi kirjastoon, museoon, kulttuuriperintökohteisiin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välille.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota lapselle kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Varhaiskasvatuksen uudet oppimisympäristöt tarjoavat modernit ja nykyaikaiset puitteet varhaiskasvatuksen toteuttamiselle. Tilat suunnitellaan joustavasti muotoilluiksi, joissa lapsiryhmiä voidaan jakaa lasten kasvua, kehitystä ja oppimista palvelevalla tavalla. Monikäyttöiset tilat palvelevat myös kuntalaisten tarpeita ilt- ja vapaa-ajankäyttäjinä. Vaikka uudet yksiköt ovat kooltaan suuria, niiden suunnittelussa otetaan huomioon lasten tarpeet. Tilat ovat lasta eri aistein ruokkivia, kutsuvat kiireettömyyteen ja edistävät ympäristönä lapsen mahdollisuuden keskittyä. Tilat tukevat osaltaan lasten kykyä omaksua varhaiskasvatuksessa terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Valoisat tilat kannustavat ja mahdollistavat ohjata ja kannustaa lapsia liikuntaan ja liikkumiseen.

Varhaiskasvatuspalvelujen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle, kunnallinen palvelutuotanto:

- Päiväkoti Martta Wendelin (10 ryhmää), tilat ilma-akrobatian - ja sirkustaiteen perusopetukseen
- Kirkonkylän kampuksen päiväkoti (9 ryhmää) sisältää ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen
- Lahelan monitoimikampukseen päiväkoti
- Lahelan tertun päiväkodin laajentaminen

Uusien päiväkotien ja koulujen tilojen mitoitus:

Aloitettaessa tekemään palveluverkkosuunnitelmaa, varhaiskasvatuksen ryhmäkooksi on oletettu 24 lasta/ lapsiryhmä. Tilanne muuttui 1.8.2020, kun suhdeluku ja lapsiryhmän koko muuttuivat 21 lasta/ryhmä. Alle 3-vuotiaiden ryhmän tilat on mitoitettu samankokoisiksi kuin 3-6 -vuotiaiden tilat. Perusopetuksessa opettajaa kohden on noin 22 oppilasta.

3.1.3 Perusopetuspalvelut

Perusopetusta järjestetään 1--9 luokka-asteilla, sisältäen yleisopetusta, erityistä tukea ja vammaisopetusta. Opetusta järjestetään yhtenäiskouluissa tai ala- ja yläkouluissa sekä Mikkolan ja Kalliomaan kouluissa, jossa järjestetään vaativa erityisen tuen oppilaiden opetus. Ruotsinkielinen perusopetus järjestetään Tuusulan kunnassa 1--6 luokka-asteilla Klemetskogin koulussa, kunnes Kirkonkylän kampus valmistuu. Palvelutarve on suoraan yhteydessä väestökasvuun ja oppilasmääräennusteisiin.

Tuusulan kunnan perusopetuksen palveluverkon lähtökohtana on, että erillisistä ala- ja yläkouluista siirrytään kohti yhtenäisiä peruskouluja, jossa annetaan kaikkien luokka-asteiden opetusta turvaten mahdollisimman yhtenäinen koulupolku.

Perusopetusryhmien muodostamisen lähtökohtana ovat vähintään 22 oppilaan ryhmät. Opetusryhmien sijoittelu tehdään huomioiden tilojen tehokas käyttö. Koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulukerhotoiminta järjestetään pääsääntöisesti alakouluilla ja myös esiopetusryhmät pyritään sijoittamaan koulujen tiloihin alaluokkien läheisyyteen.

Kouluverkkoselvitys ja uusinvestoinnit perustuvat pääosin 3/4-sarjaisiin yhtenäiskouluihin ja 22 oppilaan perusopetusryhmiin ja myös iltapäivätoiminnalle ja esiopetusryhmille varataan toimitilat kouluilta. Nykyisiä hyväkuntoisia koulukiinteistöjä hyödynnetään mahdollisimman paljon kuitenkin siten, että tilaratkaisuissa otetaan huomioon sisäilmaan liittyvät riskit. Yhtenäiskoulua suunniteltaessa investointeja tarkastellaan myös lähikoulujen oppilasvirtoja uudelleen ja samalla arvioidaan mahdollisuutta luopua korjaustarpeessa olevista kiinteistöistä. yksiköiden kohdalla

koulun ylläpito tulee tarkasteluun, jos rakennus vaatii isoja korjausinvestointeja tai oppilasmäärä laskee (pormestariohjelman). Koulujen tila- ja rakennesuunnittelussa huomioidaan myös mahdollisuus koulujen ja vanhusten asumispalvelujen yhdistämisestä lähialueelle tulevaisuudessa.

Uudet oppimisympäristöt

Oppimisympäristöt ovat kokonaisvaltaisia toimintaympäristöjä, jotka muodostuvat mm. fyysisestä ympäristöstä, oppijoista, opettajista, henkilökunnasta, erilaisista oppimisenäkemyksistä, erilaisista toimintamuodoista ja oppimislähteistä.

Fyysisellä oppimisympäristöllä tarkoitetaan mm. tila- kaluste- ja laiteratkaisuja, opetusmateriaaleja ja tapoja käyttää näitä, tiedon taltiointi- ja hallintajärjestelmiä, koulun piha- aluetta ja lähiympäristöä. Toimiva ja motivoiva fyysinen oppimisympäristö edistää hyvinvointia, oppimista, terveyttä ja turvallisuutta. Se tukee oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista kasvua ja oppimista.

Uusi ympäristö mahdollistaa ilmiöpohjaisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen sekä moni- puolisten pedagogisten ratkaisujen toteuttamisen. Tavoitteena on myös edistää pedagogista hyvinvointia, jolloin viihtyisä ympäristö tukee oppimisen prosesseja ja parantaa oppimistuloksia, motivoi positiiviseen toimintakulttuurin muutokseen koko henkilökuntaa sekä edistää yksilön kokonaisvaltaista kehitystä.

Nykyajan oppiminen ja opetus ovat monimuotoisia. Oppimistilojen tulisi siksi olla helposti mukautettavissa ja muutettavissa eri tilanteiden oppimis- ja opetusvaatimusten mukaan. Näin tiloja voidaan hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti. Oppimistilojen tulisi tarjota mahdollisuuden sosiaaliseen kanssakäymiseen ja sosiaalisten ihmissuhdetaitojen harjoitteluun, kuten myös rauhoittumiseen ja keskittymiseen. Modernit oppimisympäristöt luovat edellytykset viihtyvyyden ja motivaation kasvulle ja sitä kautta oppimisen monipuolistumiselle.

Oppimistilat muodostavat oppimissolun. Solussa olevat oppimisen tilat tarjoavat mahdollisuuden ryhmän itsenäiselle työskentelylle. Tiloja voidaan yhdistää toisiinsa ja saada siten suurempia oppimisalueita, joiden kautta tuetaan yhteisopettajuuden työmuotoja ja ryhmien välistä yhteistyötä. Oppimisen tiloja voidaan yhdistää myös soluulaan, jolloin tarjoutuu mahdollisuus saada oppimisen tiloja suurellekin oppilasmäärälle esimerkiksi erilaisten esitysten toteuttamiseen, ryhmätyöskentelyyn tai muihin solun oppilaiden yhteisiin projekteihin. Oppimisen tilojen kalustamista voidaan suunnitella solun opettajien kesken tai työparien toimesta, jolloin kalustamisen avulla luodaan erilaiseen oppimiseen soveltuvia tiloja. Oppimisen tilat suunnitellaan soveltuvaksi opettajajohtoiseen työskentelyyn kuten myös ryhmätyöskentelyyn ja oppilaiden itsenäiseen työskentelyyn. Ne ottavat huomioon myös eri oppiaineiden tarpeita.

Laaja-alainen osaaminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet tuovat kouluihin vahvemmin pari- ja tiimiopettajuuden kulttuurin, mikä edesauttaa myös opettajien työhyvinvointia ja keskinäistä oppimista (oppivan organisaation periaate). Yhteistyöhön nojaavassa koulu- kulttuurissa koulutilojen ja kalusteiden tulisi olla helposti järjestettävissä uudelleen ryhmän ja tehtävän vaatimusten mukaan. Eri ikäryhmät voivat työskennellä moduuleissa, joissa tiloja voidaan jakaa päivän mittaan joustavasti tukemaan erilaisia opetus- ja oppimistuokioita.

Uudet monitoimitalot suunnitellaan avoimuuden ja tiimityön periaatteiden pohjalta, tavoitteena luoda asuinalueelle toiminnallinen keskus, asukkaiden olohuone. Suunnittelun lähtökohtana on tilojen muuntojoustavuus sekä tilojen tehokas käyttö huomioiden kaikki käyttäjärühmät: koulu, esiopetus, varhaiskasvatus, kirjasto- ja nuorisopalvelut, kansalaisopisto, urheiluseurat, asukasyhdistykset, vanhempainyhdistys sekä muut tiloja käyttävät sidosryhmät. Joustavat

opetusjärjestelyt ja yli ryhmäjakojen tapahtuva toiminta nykyaikaisessa oppimisympäristössä tukevat erilaisia oppijoita.

Pedagogisina painopisteinä ovat

- Monipuoliset, muunneltavat oppimisen tilat, joita käytetään myös iltaisin (kuntalaiset)
- Tilat tukevat yhteisopettajuutta ja samanaikaisopetusta
- Muualla kuin koulussa tapahtuva oppiminen: koko kunta oppimisympäristönä
- Lähiluonto ja koulun piha-alueet sekä oppimisen kaikkiallisuus
- Olemassa olevien kalusteiden ja ympäristön tuunaus
- Kalusteiden uushankinnat (kalustaminen hyvin tärkeä osa oppimisympäristöä)
- Opetusteknologia ja digitaalisuus
- Ääniympäristö ja akustiikka
- Visuaalisesti virikkeikäs ympäristö
- Turvallisuus

Palveluverkon ja oppimisympäristöjen ohjausryhmä on täsmentänyt oppimisympäristösuunnittelun keskeisiä tekijöitä Iloisen oppimisen Tuusula -käsikirjassa (liite).

Pienten koulujen ennakkovaikutusten arviointi

Syksyllä tehdyn ennakkovaikutusten arvioinnin perusteella todetaan seuraava:

Oppilasmäärien näkökulmasta Linjamäen ja Nahkelan oppilasmäärä on supistunut ja vaihdellut. Tuomalan oppilasmäärä on pysynyt suhteellisen vakiona viimeisen kymmenen vuoden aikana, Tuomalan koulun oppilaista n. 35 % tulee muualta kuin Tuusulasta. Koska Tuusulan koko kunnan oppilasmäärä on laskeva syntyvyyden vähenemisen vuoksi, myös näiden yksiköiden oppilasmäärään ei ole ennustettavissa kasvua.

Kiinteistöjen näkökulmasta Nahkela on hyvässä kunnossa, Linjamäen koulu kohtalaisessa kunnossa ja Tuomalan koulu tyydyttävässä (osin välttävässä) kunnossa. Tuomalan koulu tulisi tarvitsemaan noin 700 000 euron perusparannuksen (erillinen lisäselvitys). Tuusulan pormestariohjelmassa on mainittu, että mikäli pienten koulujen määrä laskee merkittävästi tai koulun kunto heikkenee, tulee koulun jatkoa tarkastella.

Edellä mainitusta syistä Tuomalan koulu voisi jatkaa toimintaansa, mikäli oppilasmäärä säilyy ennallaan siihen saakka, kunnes koulun perusparannus olisi ajankohtainen. Kunnassa ei ole tarkoituksenmukaista tehdä laajaa investointia 60 oppilaalle, koska vuonna 2023 läheisyyteen valmistuu Kirkonkylän kampus, johon oppilaat mahtuvat. Tuomalan koulun jatkosta tulee päättää, kun perusparannus ja siihen liittyvä investointi tulee ajankohtaiseksi.

Linjamäen koulun oppilasmäärä tarkoittaisi lähitulevaisuudessa yksiryhmäiseen kouluun siirtymistä. Yhden luokan, jossa on oppilaita vuosiluokilta 1-4, ei nähdä pedagogisesti eikä turvallisuuden näkökulmasta suositeltavana vaihtoehtona. Tarkoituksenmukaista olisi, että Linjamäen koulu yhdistyisi Kellokosken kouluun 1.8.2021. Opetussuunnitelma tukee yhteisopettajauutta ja Tuusulassa on vahvaa pedagogiikkaa pariopettajuuden kehittämiseen. Nämä yhdessä eivät toteudu yksiryhmäisessä koulussa.

Nahkelan kohdalla esitetään yhdistymistä Lahelan monitoimikampukseen sen valmistuttua. Tällöin monitoimikampuksen alakoulun oppilaat tulisivat Ruotsinkylän, Nahkelan ja Vaunukankaan alueelta. Yhdistyminen uuteen kouluun olisi kaikilla yhtä aikaa. Tätä esitystä tukee Nahkelan koulun hyvä kunto, jonka vuoksi koulu ei tarvitse merkittäviä perusparannuksia, vaan opetus voidaan siellä toteuttaa.

Kriteerit koulujen vähimmäiskoolle, jolloin arvionti koulun tulevaisuudesta käynnistyy:

- Koulun on oltava vähintään 3-ryhmäinen ja oppilaita tulee olla vähintään 60
- Mikäli yksikköön kohdistuu laajoja korjauksia tai peruskorjausta, ei investointia tehdä, jos opetus voidaan toteuttaa lähellä olevassa koulussa tai valmistuvissa monitoimikampuksissa.

Koulujen kunnan ylläpitämiseksi kiinteistöjen vuotuiset ylläpitokorjaukset tehdään vuosittain.

Perusopetuksen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle

- Kellokosken yhtenäisen peruskoulun perusparannus, laajennus ja uudiskalustaminen valmistuivat vuoden 2018 aikana; Lähiliikuntapaikka toteutettu koulun viereen vuonna 2018 ja 2019. Linjamäen koulu yhdistetään Kellokosken kouluun 1.8.2021 (liite evaus)
- Kirkonkylän kampus, perusopetuksen 1-6 vuosiluokat, sekä suomen että ruotsinkielinen opetus, Tuomalan koulu, kun kiinteistönkorjausinvestointi tulee ajankohtaiseksi (liite evaus)
- Riihikallion monitoimikampus, vuosiluokat 1-9
- Rykmentinpuiston monitoimikampus, tilat vammais- ja erityisopetukseen. Hyrylän ja Hyökkälän, Mikkolan koulukiinteistöistä luopuminen. Hyrylä tyhjenee vaiheittain Monion, Rykmentinpuiston ja Lahelan valmistumisen mukaan.
- Lahelan monitoimikampus. Vaunukankaan ja Ruotsinkylän ja Nahkelan koulukiinteistöistä luopuminen. Nahkelan koulun osalta vaihtoehtona esitetään yhdistymistä valmistuvaan Lahelan monitoimikampukseen 20215-2026 tai sen valmistuessa. (liite evaus) Mikkolan koulun osalta tehdään erillinen selvitys.
- Jokelan koulukeskuksen kehittäminen strategisen kehittämissuunnitelman ja ennakkovaikutusten arvioinnin pohjalta.

Osana Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelmaa on keväällä 2020 laadittu Jokelan koulukeskuksen strateginen kehittämissuunnitelma. Kehittämissuunnitelmassa Jokelan alueen palveluverkkoa tarkastellaan eri näkökulmista. Tämän lisäksi on tehty hiilijalanjälkilaskelma.

Seuraava askel on tehdä ennakkovaikutusten arviointia eri vaihtoehdosta vuoden 2021 aikana ja tuoda vaihtoehdoista esitys päätöksentekoon vuoden 2022 talousarvion ja palveluverkkosuunnitelman päivityksen yhteydessä.

3.2 Hankkeiden mitoitus

Uudet hankkeet on mitoitettu Opetushallituksen ohjeen ”Perus- ja esiopetuksen tilantarpeen tunnusluvut” (2012)¹ perusteella. Ohjeet on tehty ennen uutta OPS:ia, joten ne perustuvat vielä luokkakeskeiseen suunnitteluperiaatteeseen. Uudet solutyypiset ratkaisut ovat tehokkaampia.

Seuraavassa koulut mitoitettuna vuoden 2020 oppilasmäärillä. Kirkonkylän osalta mukana vain peruskoulun osuus.

Uusi verkko	Yhteensä	Brm2	Brm2/ oppilas	Investointi
Jokela	731	9836	13,5	28 523 255 €
Kirkonkylä	450	5693	12,7	17 362 125 €
Rykmentinpuisto	966	12000	12,4	35 000 000 €
Lahela	810	10247	12,7	29 714 850 €
Riha	834	10550	12,7	30 595 290 €

Vuoden 2030 heikomman ennusteen perusteella tilatehokkuus putoaisi seuraavasti:

2030	Yhteensä	Brm2/ oppilas
Jokela	618	15,9
Kirkonkylä	374	15,2
Rykmentinpuisto	908	13,2
Lahela	585	17,5
Riha	693	15,2

Kaikkien koulujen osalta tila oppilasta kohti on jo hyvin suuri näillä oppilasmäärillä. Asiaan voidaan reagoida tarkistamalla oppilaaksiottoalueita ja lakkauttamalla pieniä kouluja. Uusia kouluja ei ole syytä mitoitaa väljemmiksi.

3.3 Palveluverkon tunnuslukuja

Seuraavassa on vertailtu nykyisen ja ehdotetun peruskouluverkon kiinteistönpidon kustannuksia nyt ja arvioituilla vuoden 2030 oppilasmäärillä heikoimman ennusteen perusteella. Tarkoituksena on kartoittaa äärimmäisimmät vaihtoehdot.

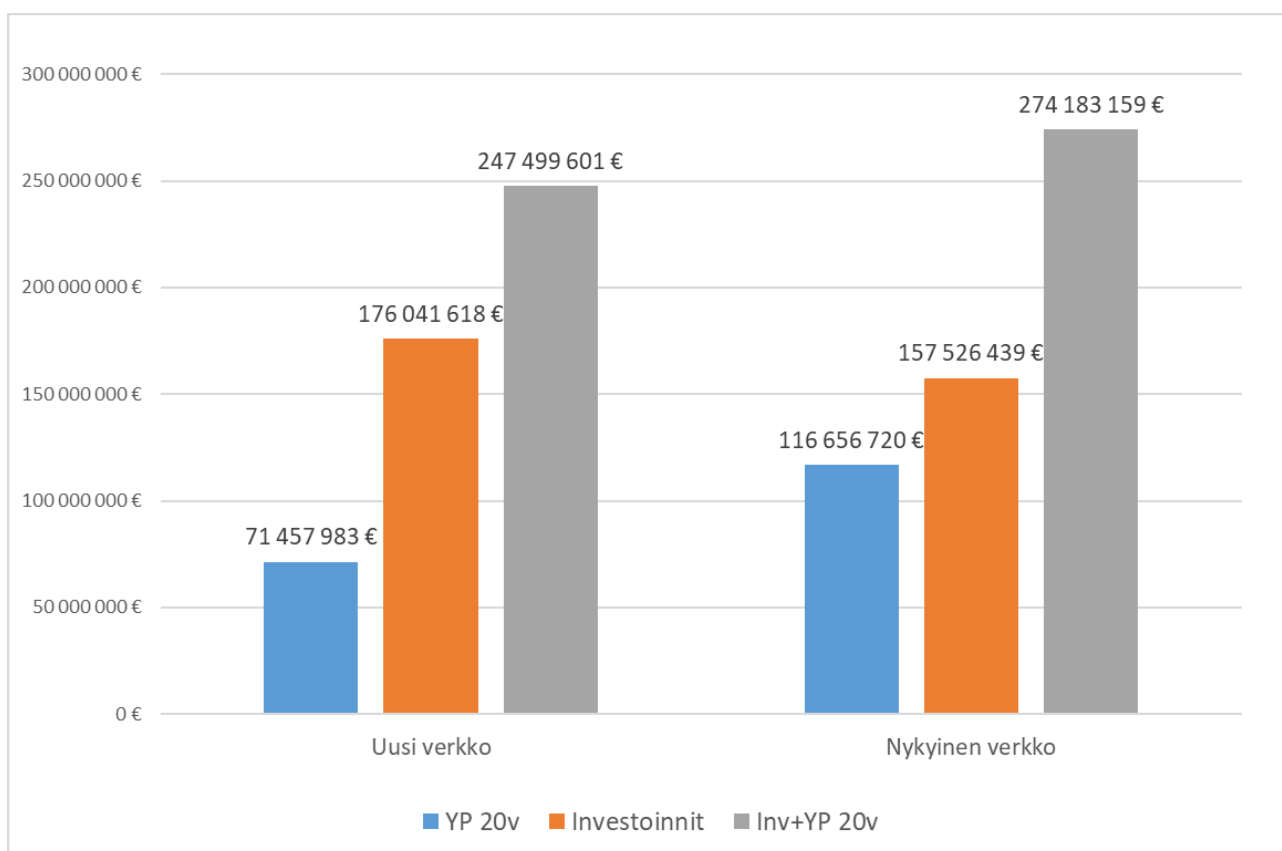
	Brm2	Brm2/ opp	Ylläpito	YP 20v	YP/oppilas	Investoinnit	Inv+YP 20v	Inv+YP 20v per oppilas
Uusi verkko	70323	13,8	3 572 899 €	71 457 983 €	701 €	176 041 618 €	247 499 601 €	48 548 €
Uusi verkko 2030	70323	17,7	3 572 899 €	71 457 983 €	897 €	176 041 618 €	247 499 601 €	62 139 €
Nykyinen verkko	82326	16,2	5 832 836 €	116 656 720 €	1 150 €	157 526 439 €	274 183 159 €	54 048 €
Nykyinen verkko 2030	82326	20,8	5 832 836 €	116 656 720 €	1 474 €	157 691 439 €	274 348 159 €	69 333 €

¹ Uutta ohjetta ei ole julkaistu. Opetushallituksen sivuilla viitataan RT-kortteihin, joissa ei kuvata kokonaistilarpeita muuten kuin esimerkkien kautta. Tämä johtuu varmaankin siitä, että uuden OPS:n mukaisten tilojen suunnitteluperiaatteet eivät ole vakiintuneet.

Uusi verkko on 12 000 brm² pienempi pinta-alaltaan kuin nykyinen verkko. Pinta-alaa per oppilas on nyt 16,2brm², vuoden 2030 oppilasmäärillä 20,8 brm². Vastaavat luvut uudella verkolla ovat 13,8 brm² ja 17,7 brm². Uusi verkko on tehokkaampi ylläpitää, koska isompi osa rakennuskannasta on uutta. Uuden verkon ylläpitokustannukset ovat 701 €/oppilas ja vuoden 2030 oppilasmäärillä 897 €/oppilas. Nykyisen verkon vastaavat luvut ovat 1150 €/oppilas ja 1474 €/oppilas.

Nykyiseen verkkoon on tehtävä investointeja. Ne on arvioitu korjaustarpeen perusteella oletuksena, että rakennukset on korjattava seuraavan 20 vuoden aikana uutta vastaavaan kuntoon. Kun verkossa on enemmän neliöitä, ovat investoinnit lähes yhtä suuret kuin uuden verkon vaatimat investoinnit. Kahdenkymmenen vuoden pitoajalla laskettuna ylläpito ja investoinnit mukaan luettuna uusi verkko maksaa 247,5 M€, kun nykyisen verkon kustannus on 274,2 M€, **säästö on siis n. 26,7 M€**. Uusi verkko on kahdessakymmenessä vuodessa 7 200 euroa edullisempi per oppilas laskettuna vuoden 2030 oppilasmäärillä. Nykyisillä oppilasmäärillä ero on 5 500 euroa.

Voidaan todeta, että palveluverkkoinvestoinnit ovat kiinteistöjen ylläpidon näkökulmasta erittäin kannattavia.

Kuva 1: Nykyisen ja ehdotetun verkon elinkaarikustannusten vertailu 20 vuoden pitoajalla

3.3.1 Lukiokoulutus

Tuusulan lukio toimii kolmessa toimipisteessä; Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken kouluilla. Lukiokoulutus on Hyrylän koulukeskuksessa, Jokelan koulukeskuksessa ja Kellokosken yhtenäiskoululla. Uusi lukio ja kulttuuritalo Monio on suunnitteilla Hyrylän keskustaan.

Lukiokoulutuksen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019-2026

Lukiokoulutus siirtyy Hyrylässä lukio ja kulttuuritalo Monioon, Monion valmistuminen 2023

Jokelan koulukeskuksen peruskorjaus ja lukion tilojen korjaus.

Hyrylän yläkoulun ja lukion tiloista luopuminen vaiheittain. Yläkoulu hyödyntää lukion tiloja, kunnes Rykmentinpuiston ja Lahelan uudet monitoimikampukset ovat valmistuneet.

3.3.2 Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö

Kasvun ja oppimisen tuen palvelut sisältävät pienten lasten, kouluikäisten ja nuorten sekä opiskelijoiden kasvun ja oppimisen tuen palvelut, palveluohjauksen sekä oppilas- ja opiskelijahuollon.

Laaja-alaiset erityisopettajat työskentelevät mahdollisimman paljon koulujen opetusryhmien mukana samanaikaisopetuksessa ja erityisen tuen ryhmiä perustetaan tarpeen mukaan.

Tuusulan kunnassa ovat seuraavat koko kuntaa palvelevat erityisen tuen ryhmät:

- Mikkolan koulussa toimivat emo-ryhmät luokille 1-3 ja 4-6
- Yläkoulun pajakoulun opetusryhmät vuosiluokille 8 ja 9.
- Alakouluissa 4 alueellista pienryhmää (Mikkola x 2, Perttu, Kellokoski)
- Vaativassa erityisen tuen opetuksessa 10 ryhmää Mikkolan koulussa. Kunta tekee toiminnan järjestämisessä yhteistyötä Sipoon kunnan kanssa.
- Kalliomaan vaativan erityisen tuen ryhmät ja konsultaatio (kuntayhteistyö)

Oppilas- ja opiskeluhuollon palvelut sijoitetaan koulujen ja lukion yhteyteen.

Kasvun ja oppimisen tuen yksikön keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019- 2026

Vammaisopetukseen soveltuvien tilojen rakentaminen Rykmentinpuiston monitoimikampukseen, keskeinen sijainti ja hyvä saavutettavuus

Yläkoulun vaativan erityisopetuksen (paja-opetus) tilojen suunnittelu Rykmentinpuiston tai Riihikallion monitoimikampusten yhteyteen.

Kalliomaan koulun uudet tilat yhteistyökuntien alueella. HUS myy Kellokosken sairaala-alueen kiinteistöt ja Kalliomaan koululle tulee löytää uudet tilat yhteistyökuntien alueelta. Asiaa valmistelemaan on perustettu erillinen kuntien yhteinen tilatyöryhmä.

3.3.3 Tuusulan opisto ja kuvataiteen perusopetus

Tuusulan opisto, kuvataiteen perusopetuksen keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle

Tuusulan opisto sekä Tuusulan kuvataidekoulu siirtyvät vuonna 2023 lukio ja kulttuuritalo Monioon. Muuton myötä yhteistyötä tiivistetään entistä monimuotoisempana lukion sekä Moniossa toimivien taiteen perusoppilaitosten ja järjestöjen kanssa. Mm. lukion opiskelijoille on tarjolla entistä useampia kansalaisopiston opintojaksoja. Monio tuo mahdollisuuden tilojen, opetuksen ja muiden voimavarojen tehokkaaseen yhteiskäyttöön esimerkiksi kuvataiteissa, musiikissa ja käden taidoissa.

Tuusulan opiston opetuksen määrä asukasta kohden Kellokoskella on ollut kehittämistoimista huolimatta kauan aikaa vähäisempää kuin Etelä-Tuusulassa tai Jokelassa, jossa toimii naapuriopisto. Opetushallituksen rahoittamassa hankkeessa selvitetään Kellokosken seutua varten toimivan kansalaisopisto-opetuksen ala ja muodot mm. haastattelu- ja kyselytutkimuksella Kellokoskella ja Jokelassa. Suunnittelukautena hankkeen anti otetaan jatkossa myös käytännön ohjenuoraksi Kellokosken kansalaisopisto-opetukseen.

Tuusulan kuvataidekoulun opetus seuraa elokuusta 2018 alkaen Opetushallituksen ohjein uudistettua taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Suunnitelmassa painottuvat entistä enemmän lapsen ja nuoren taidesuhte, visuaalinen lukutaito sekä osallisuus ja vaikuttaminen taiteen keinoin.

3.3.4 Museopalvelut

Museopalveluiden keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle

Halosenniemi

Halosenniemen kehittämissuunnitelma on tehty muutama vuosi sitten (2018). Siinä on tutkittu koko Halosenniemen alueen kunnostus ja palvelujen tarvitsemien tukitilojen tarpeet. Alueen rakennuksista

jarakennelmista on laadittu rakennushistorialliset selvitykset (RHS) ja seuraavana tehdään kuntoarviot sekä ohjelmoidaan tarvittavat peruskorjaustyöt seuraaville vuosille kiireellisyysjärjestyksessä.

Puutarha tarvitsee täydellisen kunnostuksen ja on tehtävänä kiireellinen. Naapurikunnan Ainola ja Suviranta ovat kunnostaneet puutarhansa ja ovat käynnistämässä puutarhateemaisia tapahtumia ja kierroksia. Halosenniemen liittyminen mukaan on tärkeää. Puutarhan kunnostukseen liittyy museon pysäköintialueen laajentaminen sekä lipunmyyntirakennuksen uudistaminen vastamaan paremmin nykypäivän museokauppa ja -kahvilakäyttöä.

Talon kunnostamisesta on laadittu kehittämissuunnitelma rakennushistoriallisen selvityksen valmistumisen jälkeen. Vuoden 2021 alussa laaditaan ja aikataulutetaan toimenpidesuunnitelma, jonka toteuttaminen myös käynnistetään.

Halosenniemen perusparannus tulee aloittaa jo vuonna 2021, koska rakennuksessa on ilmennyt akuutteja korjaustarpeita.

Taidekasarmi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on ottanut kantaa aloitteen pohjalta siihen, että Taidekasarmi säilytetään taiteen esittämisen tilana. On tarkoituksenmukaista, että Tuusulassa on laadukkaat ammattimaisen näyttelytoiminnan tilat osana Hyrylän keskustan kehittämistä.

Taidekasarmi tulee kunnostaa ammattimaiseen näyttelytoimintaan. Talossa voidaan järjestää taide- ja kulttuurihistoriallisia näyttelyitä sekä niiden oheistapahtumia. Talossa tulee myös noin 7 työpistettä museon työntekijöille. Tila tarjoaa mahdollisuuden myös museoiden taide-, kulttuuri- ja kotiseutukasvatukseen.

Taidekasarmissa sijaitseva Martta Wendelinin galleria on kuin museo museossa. Tilan on Martta Wendelin itse suunnitellut lahjoittaessaan noin 2000 kuvitusoriginaalikokoelmansa kunnalle. Tavoitteena tulee olla tilan säilyttäminen ja avaaminen yleisölle.

Vuonna 2021 tulee laatia Taidekasarmin hankesuunnitelma, jonka mukaan rakennuksen perusparannus toteutetaan.

Aunelan kunnostus sivistystoimen, kulttuurin, museon ja kuntalaisten monitoimitilaksi (2019)

Hyrylästä puuttuu matalan kynnyksen monitoimitila sivistystoimen ja kuntalaisten käyttöön. Kansalaisopisto kaipaa paikkaa viikonloppukoulutuksille, tuusulalaiset kuntalaisten omille näyttelyille, Kallen 60-vuotisvastaanotolle, kirjapiirin viikoittaiselle tapahtumalle. Aunela on paikallisesti merkittävä rakennus keskellä Hyrylää. Talo tulee kunnostaa yhteisötilaksi ja hyödynnettäväksi monipuoliseen sivistys- ja kulttuuritoimintaan.

Tällä hetkellä tila toimii yhteisötilana.

Klaavolan ja Ilmatorjuntamuseon välisen tien entisöiminen kevyenliikenteen kylätieksi

Raskasliikenne käyttää museoiden välistä tietä turhan usein. Museoalueen kokonaiskehittämisen kannalta Klaavolan ja Ilmatorjuntamuseon välinen tie tulisi muuttaa kevyenliikenteen kylätieksi. Tavoitteena on ottaa tien varressa oleva navettarakennus käyttöön niin, että siellä olisi museoiden sisäänkäynti ja museokauppa sekä mahdollisesti kahvilatoimintaa.

10-rakennus

10-rakennus on osa Monion kokonaisuutta. Rakennus korjataan Hyrylän käsityökeskuksen, Taito muotoilu- ja käsityökoulun Helmin sekä kulttuuripalveluiden tilaksi, jossa on myös tila kahvila-käsityö(kauppa)yrittäjälle. Käsityökeskus ja muotoilu- ja käsityökoulu tarvitsevat tiloja eri materiaalien koulutus- ja käsittelykäyttöön. Kulttuuripalveluiden käyttöön tulee työtilat, jotka palvelevat myös Moniossa järjestettäviä tapahtumia ja niiden tuotantoa.

Vuoden 2021 aikana tehdään rakennuksen hankesuunnitelma, jossa kuvataan hankkeen peruskorjaustarve.

Kulttuuri- ja museopalveluiden keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019- 2026

Halosenniemen peruskorjaus, puutarhan kunnostus ja asiakaspalvelutilojen laajentaminen

Taidekasarmin kunnostus taiteen tilaksi

3.3.5 Kirjastopalvelut

Kirjastoilla on yhteiskunnassa tärkeä ja monipuolinen sivistystehtävä. Kirjastossa ei ainoastaan hankita tietoa, käytetä ja lainata aineistoja, vaan siellä myös opitaan, harrastetaan, kokoonnutaan, työskennellään ja toimitaan yhdessä. Kirjastoissa järjestetyt tapahtumat ja tilaisuudet ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Kirjastoista on muodostunut niin sanottu kolmas tila, fyysinen ja digitaalinen sosiaalinen areena, jossa luodaan yhteisöjä.

Kirjastolaki (1492/2016) määrittelee yleisen kirjaston tehtäväksi mm. "tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan". Lain vaatimus tulee huomioida uusia tiloja suunnitellessa ja vanhoja uudistaessa. Kunnan strategian tavoitteet asukkaiden omaehtoisen tekemisen ja yhteisökäytön mahdollistamisesta ovat linjassa lain kirjausten kanssa.

Myös yleisten kirjastojen laatusuosituksessa määritellään tavoitteet kirjastotiloille. Yleisten kirjastojen laatusuosituksen mukaan toimintaan soveltuvaa tilaa tulee olla vähintään 100 m² / 1000 asukasta ja kirjaston palvelupaikka tulee sijaita siten, että 80 %:lla väestöstä matkaa enintään 2 km. Suositus koskee taajama-alueita, ja erityispiirteet ja autopalvelut huomioidaan. Myös matka-aikaa voidaan käyttää kriteerinä (enintään 30 min). Lisäksi kirjastotilojen tulee olla esteettömiä.

Pääkirjasto

Hyrylän keskustan kehittämisen päätökset vaikuttavat pääkirjaston rakennuksen tulevaisuuteen. Mikäli keskustan kehittäminen toteutuu suunnitelmien mukaan ja liikekeskus rakennetaan pääkirjaston läheisyyteen, tulee kirjastorakennuksen ulkoasu kunnostaa ja kirjaston toiminnallisuudet ja pääovien sijainnit tarkistaa muuttuneeseen ympäristöön sopivaksi. Tässä yhteydessä pääkirjasto olisi luontevaa muuttaa osittain toimimaan omatoimikirjastona, jolloin kirjaston aukioloaikoja voitaisiin laajentaa.

Mikäli Monion tontilla oleva varaus kirjastosta päätetään käyttää, tulee mahdollisten uusien tilojen olla vähintään 2300 m² ja tilojen yhteyteen tulee pystyä sijoittamaan autotalli ja kulkuyhteys kirjastoautolle.

Pääkirjaston toimivuutta on parannettu tilauudistuksin 2017 - 2019. Tila toimii monipuolisena yhteisöllisenä tilana ja Tuusulan pääkirjastona.

Jokelan kirjasto

Jokelan kirjasto on rakennettu vuonna 1986. Kirjastossa toteutettiin vuonna 2019 remontti, jossa uudistettiin kattopaneelit, lattia, korjausmaalattiin pinnat sekä muutettiin kirjavarasto työhuoneeksi. Remontin yhteydessä kirjaston kirjahyllyt ja muu kalustus uusittiin kokonaan turvallisiksi sekä vastaamaan kirjaston muuttuneita tarpeita. Vuonna 2020 kunnostettiin Jokelatalossa sijaitseva sali.

Jokelan kirjaston sijainti koulukeskuksen vieressä monitoimitalossa on toimiva ja kirjasto onkin onnistunut luomaan toimivat yhteistyösuhteet muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Jokelan monitoimitalo on tärkeä kokoontumispaikka paikallisille yhteisöille.

Kellokosken kirjasto

Kellokosken kirjastoon ja nuorisotilaan tehdään vuonna 2021 perusparannus, jonka kustannusarvio on 600 000 euroa. Kirjastoon ja nuorisotilaan tehdään tilamuutoksia sekä kirjaston osalta pinnat, valaistus ja kalustus uusitaan.

Kellokosken kirjasto on siirtynyt nykyisiin tiloihin vuonna 1983 ja tilat eivät enää sovellu nykyaikaisten kirjastopalveluiden toteuttamiseen. Kirjaston ja nuorisotilan yhteiskäyttöä pyritään tehostamaan muutoksien myötä. Kellokosken kirjaston aukioloaikoja pystytään laajentamaan omatoimikirjastoratkaisun myötä ja kirjastopalveluiden saatavuus paranee Pohjois-Tuusulan alueella.

Kirjastoauto

Kirjastoautotoiminta on olennainen osa kirjaston palveluverkkoa ja hakeutuvia kirjastopalveluita. Tuusulan kirjastoauto on hankittu vuonna 2016 ja sen käyttöikä tulee olemaan n. 15 vuotta. Kirjastoauton avulla pystytään saavuttamaan kunnan koulut ja päiväkodit ja tarjoamaan kaikille lapsille mahdollisuus käyttää kirjaston palveluja. Kirjastoauton avulla kirjastopalveluita voidaan tarjota lähipalveluna myös haja-asutusalueiden asukkaille.

Nykyinen kirjastoauto vastaa hyvin palvelutarvetta. Autoa ajetaan kahdessa vuorossa viitenä päivänä viikossa. Aamureitit ajetaan kouluilla ja päiväkodeilla. Iltavuorot puolestaan palvelevat haja-asutusalueiden ja uusien asuinalueiden asukkaita sekä hoivakoteja. Merkittävä osa kirjastoauton asiakkaista on lapsia, nuoria sekä lapsi- perheitä. Kirjastoauto-toiminnalla on suuri merkitys sellaisten kuntalaisten elämään, joiden on vaikea kulkea itsenäisesti laajassa kunnassa.

Kirjastopalveluiden keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019-2026

- Kellokosken kirjaston perusparannus (2021)
Remontti toteutetaan vuonna 2021.

3.3.6 Vapaa-aikapalvelut

Liikunnan keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle

Hyrylän urheilukeskuksen liikuntahankkeita riittää vuosiksi eteenpäin. Alueen kehittäminen varmistetaan joustavalla asemakaavalla ja tarkastelemalla säännöllisesti alueesta laadittua yleissuunnitelmaa. Urheilukeskuksen aluetta ja ympäristöä ml. Rykmentinpuistoa on tarkoitus kehittää liikunta- ja tapahtumapuistiksi, jossa on monipuolisia harrastus- ja kilpaurheilun suorituspaikkoja kaiken ikäisille kuntalaisille. Urheilukeskuksen hankkeiden yhteydessä on tutkittava mahdollisuudet myös oppimisympäristöjen kehittämiseksi. Urheilukeskus tarvitsee luontoa ja metsää ympärilleen, ulkoilun merkitys vapaa-ajalla kasvaa tulevaisuudessa entisestään.

Urheilukeskuksen aluetta parannetaan liikenteelle ja pysäköinnille sujuvaksi. Liikuntapaikkahankkeiden toteuttaminen edellyttää kevyen liikenteen yhteyksien, siltojen ja pysäköintialueiden rakentamista alueelle ja niiden yksityiskohtainen suunnittelu ja toteuttaminen tehdään aina oleellisena osana hanketta.

Urheilukeskuksen alueen kehittämisen yhteydessä tulee ratkaista kunnan rooli ja tarvittavat resurssit eri rakennushankkeissa. Lähtökohtana on maksuttomien ja vuoroista vapaiden ulkoliikuntapaikkojen rakentaminen kunnan toimesta ja kilpaurheilun suorituspaikkojen sekä liikuntalaitosten toteuttaminen pääosin käyttäjien rahoittamana. Kunnan rooli päätetään kuitenkin aina hankekohtaisesti, vaikka aluetta kehitetäänkin kokonaisuutena. Kunnan tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliselle liikunnan ja virkistyksen toimintaympäristölle rakentamalla ympäröivää, pohjavesialueella sijaitsevaa infraa ja vastata alueen pysäköinnin ja liikenteen sekä palveluiden toimivuudesta ja sujuvuudesta.

Muita tärkeitä liikkumista edistäviä hankkeita ovat Tuusulanjärven luontokohteiden toteuttaminen ja liikuntapaikat, joita on toivottu kuntaan rakennettavaksi tai erikseen kunnostettavaksi. Tällaisia kohteita ovat mm. uimarannat ml. vanhojen kunnostaminen, nuorison suosimat uudet lajit, juoksuportaat, koirapuistot, pyörätiet, ulkoiluraitit, kuntoilupisteet, lähikentät ja olosuhteet, joita voidaan toteuttaa lähellä asuinalueita, puistojen rakentamisen yhteydessä, koulujen pihoilla ja kuntakeskuksissa. Lähiliikuntapaikkaohjelma päivitetään edellä mainituista näkökulmista.

Valtuustokauden aikana kartoitettiin uimahallin laajentamisen tarpeet sekä tavoitteet ja tehdään päätös jatkotoimista. Uimahallin ja maauimalan tarveselvitys valmistui 2020, jatkotyönä tutkitaan tarkemmin eri vaihtoehtojen soveltuvuutta ympäristöön.

Liikunnan palveluverkko ja olosuhteet on kuvattu tarkemmin Järvenpään ja Tuusulan yhdessä teettämässä liikuntapaikkaselvityksessä (2017-2029). Selvitys valmistui loppuvuodesta 2017 ja se sisältää ylikunnallisen tarkastelun lisäksi tietoa tuusulalaisten liikunta-aktiivisuudesta. Edellä mainitun lisäksi Tuusula, Kerava ja Järvenpää laativat yhteisen, ylikunnallisen liikuntapaikkarakentamisen kehittämistyön erityisesti maankäytön näkökulmasta, joka valmistui vuonna 2020.

Liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on paljon muutakin kuin rakentamista ja ylläpitoa. Se on harrastajien, yhdistysten, yritysten ja kaikkien kuntalaisten näkemysten

yhteensovittamista. Kaikki toimialat voivat vaikuttaa liikunnan edistämiseen, joten kunnan on varmistettava kaikille toimialoille riittävät resurssit yhteisen työn toteuttamiseen ja koordinoita sitä kuntatasolla. Liikunnan palveluverkon kehittämiseen, ylläpitoon ja turvallisuuteen sekä sen kokemiseen tulee osoittaa riittävästi suunnittelu- ja ylläpitoresursseja.

Pääkaupunkiseudun monipuolisin urheilukeskus.

Kuntatason tavoitteena on kehittää urheilukeskuksesta yksi Helsingin seudun parhaista omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen valmennustoiminnan ympäristöistä. Suurimmat lähivuosien hankkeet ovat monitoimihallit, jotka rakennetaan urheilukeskukseen kahdessa vaiheessa. Tuusulan kunnan toimeksiannosta laadittiin monitoimihallin konsepti, rahoitusmallit ja hallinnolliset ratkaisut sekä taloudelliset vaikutukset.

Liikuntalaitosten suunnittelun kantavana teemana ja tavoitteena on, että urheilukeskus tuottaa tilat lähelle rakennettavien koulujen käyttöön. Koko alueen päiväkäyttöä tehostetaan ja aluetta johdetaan tulevaisuudessa yhtenä kokonaisuutena.

Vaihe 1, voimisteluhalli / mailapelihalli = salibandyhallin laajennusosa ja ulkokentät

Hallin pääasiallisena käyttäjänä 1000 jäsenen suurseura Voimisteluseura Keski-Uusimaa. Uusi rakennus on salibandyhallin laajennusosa. Voimisteluhallissa on kolme erikokoista liikuntasalia. Suurin sali on telinesali, joka on pääosin pidemmälle edenneiden voimistelijoiden harjoituspaikkana. Toiseksi suurin sali on tarkoitettu varustaa pääosin harrastevoimistelijoiden käyttöön. Kolmas salitila on äänieristetty ja tarkoitettu liikuntakäyttöön, jossa soitetaan voimakasta musiikkia tai tuotetaan kovaa ääntä. Voimistelijoiden puku-, pesu- ja wc-tilat ovat kaikki ensimmäisen kerroksen tasossa. Toisessa kerroksessa on toimistotiloja, valmentajien pukutilat sekä parvikatsomo. Mailapelihallin ensimmäisessä kerroksessa on kaksi pelikenttää ja wc-tilat. Toisessa kerroksessa on pienet pukutilat ja parvikatsomo.

Asemapiirustuksessa on esitetty alustavat sijainnit viidelle tenniskentälle ja kahdelle ulkopadelkentälle. Kentät sijoittuisivat tennishallin pohjoispuolelle, nykyisten kahden tenniskentän alueelle ja välittömään läheisyyteen. Kenttien yhteyteen rakennetaan pieni huoltorakennus/tila kesäkäyttöön. Rakennettavat kentät korvaavat lisäksi myös urheilukeskuksen lähellä olevat, Moukarinkujalla sijaitsevat tenniskentät (3kpl), jotka ovat elinkaarensa päässä ja Moukarinkujan/Lahelanrinteen alueen kehittyessä asuin- ja liiketilakäyttöön.

Vaihe 2, Jalkapallohalli-liikuntahalli-kuntosali = Monitoimihalli

Jalkapallohallin käyttäjinä toimisivat Tuusulan Palloseura ja Pallokerho Keski-Uusimaa. Nykyinen ylipainehalli on liian pieni ja moneen kertaan jo käyttöikänsä ylittänyt. Hallin rikkoutuminenkin on jo sen ikänsä puolesta mahdollinen, mikä johtaisi siihen, että seurat joutuisivat lähtemään hakemaan kauempaa talvipelipaikkaa nuoremmille harrastajille

Jalkapallohallin ja liikuntahallin aputilat on suunnitelmassa sijoitettu hallien väliin, jolloin ne pystyvät joustavasti palvelemaan molempia halleja muuttuvissa käyttötilanteissa. Ratkaisu mahdollistaa myös sen, että tiloilla on yhteinen pääsisäänkäynti, valvonta ja aulapalvelut, sekä joukkuepukuhuoneisiin johtava ulkojalkineliikenteen käytävä. Jalkapallohallin koon määrittää kohteeseen valittu kentän koko, joka tässä hankkeessa on täysikokoinen kenttä 64 x 100m suoja-alueineen. Kaarihalliin muodostuu aina rakenteensa vuoksi jonkin verran matalampia tiloja pitkille sivuille. Nämä alueet hyödynnetään suunnitelmassa verryttelyalueina ja katsomoalueina.

Tässä hankkeessa on tarkoitettu mahdollistaa myös futsalin, käsipallon tai salibandyn pelaaminen hallissa. Näissä lajeissa kenttäkoko on 20 x 40 m ja suojaetäisyysvaatimus kiinteisiin rakenteisiin on

harjoitusoloissa metri. Liikuntahalliin on suunniteltu seinille nostettavat katsomoelementit noin 120-170 hengelle. Kuntosalin on tarkoitus palvella urheilukeskuksen käyttäjiä ja perheitä monipuolisesti. Kuntosalia on urheilukeskuksen alueelle jo pitkään kaivattu. Ulkopuolinen yrittäjä kilpailutetaan vetämään kuntosalin toimintoja.

Tuusulan kunnan tavoitteena on johtaa urheilukeskusta kokonaisuutena eli muodostaa alueelle yksi yhtiö vastaamaan nykyisistä ja tulevista liikuntalaitoksista yhteistyössä Tuusulan kunnan kanssa. Perusajatuksena on, että Tuusulan Tenniskeskus Oy ja Tuusulan Tekonurmi Oy yhdistetään tässä vaiheessa. Monitoimihallin liikuntasalin tarve on itsestään selvä asia koulujen kannalta ja sen investoinnin kannattavuus on yhteistyössä kunnan kanssa laskettu verraten siihen, että vastaavia liikuntatiloja investoitaisiin uusien koulurakennusten yhteyteen.

- Rykmentinpuiston yhtenäiskouluun rakennetaan vain 600m² liikuntasali (tarve 1200m²)
- Monioon (lukio, kansalaisopisto, taiteen perusopetus, käsityökoulu) rakennetaan vain 600 m² liikuntasali (tarve 900m²)
- Rakentamisen neliöhinta alv.0% on n. 2.600€
- Urheilukeskukseen rakennetaan liikuntahalli, joka kattaa tarvittavat lisäneliöt, jolloin kustannussäästönä koulujen saleista saadaan n. 2,3M€
- Säästö ylläpitovuokrissa on n. 150.000€/vuosi

Investointien rahoittamiseen tarvitaan kunnan takaus investointilainoihin ja mahdollinen yhtiön pääoman lisäys, josta on jo myös neuvoteltu.

Rakennusinvestoinnit

Voimisteluhalli / mailapelihalli 2 250 000 €
 Monitoimihalli / jalkapallohalli 8 000 000 €
 Ulkokentät 400 000 €

BMX-rata

Tuusulan kunta panostaa urheilukeskuksen alueella nykyisten liikuntapaikkojen kunnossapitoon ja uusiin, monipuolisiin ja houkutteleviin liikuntamuotoihin. Nykyisten liikuntalajien oheisharjoitus- ja lähiliikuntapaikkoihin panostetaan mm. ulkoilureittejä kunnostamalla. Kuntovälineitä ja treeniportaita rakennetaan ja alueelle suunnitellaan myöhemmin korvattava skeittiparkki. Vuonna 2021 Kilpailutien eteläpuolelle rakennetaan pienille lapsille sopiva, oheisharjoitteluun erinomainen ja kansainväliset lajikelkailutkin mahdollistava BMX-rata. Radasta on laadittu tarveselvitys ja esisuunnitelma vuosina 2018-2019.

Alueellisen nuorisotyön keskeiset hankkeet suunnittelukaudelle 2019-2026

Alueellisen nuorisotyön palveluverkko Tuusulassa kattaa nuorisotilat, joissa järjestetään nuorten toiveista lähtevää avointa toimintaa ja tapahtumia. Tilat ovat avoinna toimintakaudella 4-5 iltana viikossa. Tuusulassa on tällä hetkellä neljä nuorisotilaa, kaksi Hyrylän alueella, yksi Kellokoskella ja yksi Jokelassa. Avoin nuorisotalotoiminta työmuotona on edelleen tärkeä osa nuorisotyötä ja se on saanut rinnalleen alueellisen nuorisotyön, jota tehdään tapahtumissa, toiminnoissa ja paikoissa, jotka eivät ole erityisiin tiloihin sidottuja. Työmuoto on alueellista toimintaa erinomaisesti täydentävä. Se on tavoittanut toimintavuosien aikana paljon nuoria, joihin ei olisi saatu kontaktia perinteisen nuorisotalotoiminnan avulla.

Kellokosken nuorisotalo on ahdas, vilkkaimpina iltoina nuoren toimintatila on olematon ja seurauksena on ollut myös nahistelua ja tarpeetonta levottomuutta. Kävijämääriä on jouduttu porrastamaan toiminnoissa, mikä on vaativa tehtävä. Arvio on, että kävijämäärät kasvavat entisestään myös Mäntsälän Hyökännummelta. Koska nuorisotila sijaitsee kirjastotilojen vieressä, kirjasto- ja nuorisopalveluiden kehittämistarpeet selvitettiin yhdessä. Nuorisotila kaipaa edelleen lisää tilaa, joilla toiminnasta saataisiin laadukkaampaa ja välttyttäisiin ruuhkilta, jotka lisäävät tarpeetonta levottomuutta.

Tuusulassa ei ole mielekästä keskittää alueellista nuorisotyötä esim. Järvenpään tapaan (yksi iso tila), vaan palveluverkkoa tulee tarkastella kuntakeskuksien näkökulmasta. Hyrylän alueella talotoimintaa on ideoitu osaksi urheilupuiston kehittämistä tai tulevien koulu- hankkeiden yhteydessä toteutettavaksi toiminnaksi. Toiminta on mahdollista sijoittaa myös osaksi kaupan palveluita, joista on Kuuma-kunnissa hyviä kokemuksia. Erityisesti kouluhankkeita käynnistyy suunnittelukaudella useita ja nuorison tarvitsemat kokoontumistilat kartoitetaan jokaisen uuden koulun hankesuunnittelun yhteydessä.

Alueelliselle nuorisotyölle ominaisia työmuotoja ovat myös tilaton toiminta ja tapahtumat, joita järjestetään toiminnalle otollisimmissa olosuhteissa esim. eri harrastukset ja toimintamuodot. Tilaton toiminta tavoittaa myös niitä nuoria, jotka eivät välttämättä käy nuorisotaloilla. Tälle uudelle PopUp -toiminnalle ja kulttuurille on tarvetta, ja se on taloudellisesti järkevää, koska se ei edellytä erillisiä toimintatiloja. Tätä työtä tehdään erityisesti Hyrylän alueella mutta tulevaisuudessa muuallakin Tuusulassa. Koulunuorisotyö vakiintuu suunnitelmakaudella osaksi kouluissa tapahtuvaa, oppilaiden opiskelua ja elämää helpottavaksi työtavaksi ja alueellinen nuorisotyö on osa tätä toimintaa.

3.4 SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Tuusulan hyvinvointipalvelujen kehittämisen kannalta ja kaikkien tuusulalaisten hyvän elämän turvaamiseksi on tärkeää, että myös pitkällä aikavälillä sosiaali- ja terveystoimintaa on tarjolla Hyrylän, Jokelan ja Kellokosken taajamissa. Tuusulassa on tällä hetkellä noin 1000 yli 80-vuotiasta asukasta ja heidän määränsä kasvaa väestöennusteen mukaan vuoteen 2043 mennessä yli neljään tuhanteen eli nelinkertaistuu. Ikäväestön määrän kasvua on ennakoitava kaavoituksessa ja palvelujen suunnittelussa, jotta heille voidaan turvata asianmukaiset asunnot ja palvelut.

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä (Keusote) on tuottanut 1.1.2019 lukien Tuusulan asukkaiden sosiaali- ja terveystoimintaa. Kunta on vuokrannut palvelutuotantoa varten alla olevasta taulukosta ilmenevät tilat. Keusote on linjannut palveluverkkonsa (=palveluiden verkko) kehittämisen suuntaviivat syksyllä 2020 ja tulee erikseen tekemään päätökset mahdollisista palveluverkkomuutoksista. Työssä on keskeisenä alkuvaiheen painopisteenä kehittää alueella sähköisiä sekä kotiin vietäviä ja liikkuvia palveluita.

Valtakunnan tasolla valmistellaan tällä hetkellä myös aluehallintouudistusta, joka toteutuessaan v. 2023 vaikuttaa palvelujen järjestämisen- ja tuottamisvastuisiin.

Tässä tilanteessa kunnan on kuntatalouden näkökulmasta tarkoituksenmukaista vain ylläpitää sotepalveluille vuokrattujen tilojen käytettävyyttä nykyisiin toimintoihin. Tämä tarkoittaa lähinnä tarpeellisia vuokranantajan vastuulle kuuluvia vuosikorjauksia. Mikäli käyttäjävuokralainen haluaa toiminnallisia muutoksia, niistä sovitaan erikseen Keusoten kanssa ottaen huomioon remonttikustannusten vuokravaikutukset. Keusoten palveluverkkosuunnittelun edetessä tehdään yhdessä Keusoten kanssa tarvittavat ratkaisut fyysisen palveluverkon uudistamisesta.

Siinä tapauksessa, että Keusote luopuu jonkin vuokratilan käyttämisestä, kunta arvioi heti tilojen jatkokäytön mahdollisuudet ja vaihtoehtona tiloista luopumisen.

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluverkko koostuu tällä hetkellä seuraavista kiinteistöistä

Rakennuksen-nimi	Katuosoite	Rakennustyyppi	Valmistumisvuosi	Huoneistoala kokonaisrakennus (htm2)	Huoneistoala, K-U soten palveluihin siirtynyt osuus (htm2)	Hallintamuoto
Ester Matilda koti	Konduktöörinkuja 2	Rivitalot	1996	832	371	Vuokrattu
Etelä-Tuusulan sosiaali ja terveysasema	Hyryläntie 13	Terveyskeskukset	1969	8 921	8308	Omistettu
Etelä-Tuusulan sosiaalipalveluiden toimisto	Autoaseman- katu 2	Kirjastot ja arkistot	2001	4 775	962	Omistettu
Jokelan sosiaali- ja terveysasema	Opintie 1	Terveyskeskukset	1982	1 494	1431	Omistettu
Kasvatus- ja perheneuvola Hyrrä	Autoaseman- katu 2	Liike- ja tavara- ratalot, kaup- pakeskukset	2003	242	220	Vuokrattu
Kellokosken sosiaali- ja terveysasema sekä kirjasto	Kuntotaival 2	Terveyskeskukset	2007	2 644	2 044	Omistettu
Kiinteistö Oy Riihikallion Palvelukeskus	Pellavamäen-tie 9	Vanhainkodit	2014	5 270	978	Vuokrattu
Kiinteistö Oy Tuusulan Riihikoto	Pellavamäen-tie 3	Vanhainkodit	2016	5 128	5 128	Vuokrattu
Kustaa Adolf - koti	Aurinkokuja 4	Rivitalot	1998	0	350	Vuokrattu
Martta Augusta - koti	Kievarinkaari 1	Muut asuin- kerrostalot	1993	1 245	299	Vuokrattu
Perhetukikeskus A rakennus	Kirkkotie 44	Lasten- ja koulukodit	2011	507	507	Omistettu

Perhetukikeskus B rakennus	Kotorannankuja 2	Lasten- ja koulukodit	1935	306	306	Omistettu
Perhetukikeskus C rakennus	Kirkkotie 44	Toimistorakennukset	1895	283	283	Omistettu
Toimintakeskus Kettunen	Tähtientie 2	Luokittelemattomat opetusrakennukset	1982	1 152	1 152	Omistettu
Työtoimintakeskus	Amerintie 1			570		Vuokrattu
Neitoperho	Lahela	Kehitysvammaisten palveluasuminen	2020		700	Vuokrattu

3.5 HALLINNON TILAT

Hallinnon palveluverkossa on pitemmällä aikavälillä kyse lähinnä kunnantalon ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen Marianlinnassa sekä muiden pienempien hajasijoitettujen toimintojen tulevasta sijoittumisesta. Tuusula on sisäilmasyistä luopunut jo keväällä 2020 osoitteessa Hyryläntie 16 sijaitsevan, kunnantalon käyttämisestä.

Entisessä kunnantalossa sijainneet toiminnot on siirretty keväällä 2020 väliaikaisina väistötiloina toimiviin kunnan omistuksessa oleviin Tuuskodon tiloihin osoitteessa Kotorannantie 1 sekä Sahankulmassa osoitteessa Moukarinkuja 4 sijaitseviin vuokratiloihin, Tuuskotoon on sijoitettuna n. 110 työntekijää ja Sahankulmaan n. 70 työntekijää.

Entisen kunnantalon rakennus puretaan ja tontille kaavoitetaan jatkossa asuinrakentamista.

Tuleva hallinnon tilojen suunnittelu on meneillään. Kunnan hallinnollisten toimintojen ratkaisu liittyy vireillä olevaan Hyrylän keskustan yleissuunnitelman valmisteluun, jossa kunnantalon toiminnot sijoitettaisiin keskustan uusien kaupallisten palvelujen yhteyteen ja vuokraamalla tarvittavat tilat kunnan hallinnon käyttöön. Hallinnon tilat keskitettäisiin siten, että niihin siirtyisivät nykyiset väistötiloissa olevat entisen kunnantalon toiminnot ja hajallaan olevat muutkin toiminnot, kuten Keski-uudenmaan ympäristökeskus.

Kunnan hallinnon uusiin tiloihin siirtyminen tapahtuisi tämän hetkisen arvion mukaan aikaisintaan vuonna 2023. Tämän hetkinen arvio keskittämällä ”uudelle kunnantalolle” siirtyvän henkilöstön määrä olisi kaikkiaan n. 230-240 henkilöä. Uusien toimitilojen suunnittelussa ja mitoituksessa otetaan kuitenkin huomioon tehokas tilankäyttö sekä uudet työn tekemistavat, kuten lisääntynyt etätö.

Hallinnon tilojen kokonaismäärä ja kustannukset ovat väistötiloihin siirtymisen vuoksi kasvaneet. Palveluverkon kehittämisessä on tavoitteena käytössä olevien tilojen neliömäärän huomattava alentaminen, monikäyttöisyyden lisääminen ja toimintatapojen uudistaminen. Näillä keinoilla

kustannuksia saadaan alennettua siirryttäessä Hyrylän liike- ja palvelukeskuksen yhteyteen.

Kunnan hallinnon ja niiden yhteydessä olevien palvelutilojen (kunnantalon toiminnot, Keski-uudenmaan ympäristökeskus, Tuusinfo) kokonaiskustannukset ovat vuonna 2020 noin 1.516.000 euroa vuodessa. Siirrettäessä toiminnot Hyrylän liike- ja palvelukeskuksen yhteyteen, ovat arvoidut kustannukset noin 856.000 euroa. Kustannusarvioissa on käytetty omien tilojen osalta sisäisen vuokran perusteita ja ulkopuolelta vuokrattujen tilojen osalta todellisia ja tulevien tilojen osalta arvioituja vuokratkustannuksia.

3.6 YHTEISÖJEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT TILAT - YHTEISKÄYTTÖISET TILAT JA YHTEISÖTILAT

Kunnalle kuuluvan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä on laaja ja edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä kaikkien toimialueiden kesken. Hyvinvointiin kuuluu sekä yksilön että yhteisön hyvinvointi. Yhteisön hyvinvoinnin edistämässä hyvinvointierojen ja segregaaation pienentämisellä on iso merkitys. Tuusulassa asukkaiden osallisuutta ja aktiivisuutta vahvistetaan tarjoamalla tiloja harrastustoiminnalle ja muiden kohtaamiselle.

Asukastoiminnan luonnollisia kohtaamisen paikkoja ovat alueen toiminnalliset keskukset, koulut, päiväkodit ja vapaa-ajanpaikat. Muita tukemisen keinoja ovat kehittämisverkostot, osallistuva budjetointi, yhteiskehittäminen, talkoot ja muut osallistamisen tavat sekä neuvonta esimerkiksi lupa-asioissa.

Tuusulassa asukkaiden osallisuuden ja aktiivisuuden vahvistaminen on kirjattu myös kunnan strategiaan. Tilat ovat keskeinen tuen muoto yhdistysten, seurojen ja asukkaiden omaehtoisen toiminnan mahdollistamisessa. On huomattava, että ikäihmisten määrä kasvaa vuosi vuodelta ja ikäihmisten kokoontumisen tarpeet kasvavat määrällisesti sekä kokoontumistarpeiden että kerralla kokoontuvien ihmisten määrän osalta.

Kunnan tavoitteena on, että käytössä oleva palveluverkko on asukkaiden ja yhdistysten hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti ja tilojen käyttöaste nousee. Palveluverkon uudistuessa ja sen vastatessa yhteisökäytön moninaisiin tarpeisiin, voidaan erillisistä yhteisötiloista jopa luopua ja kiinteistöt realisoida.

Yhteisökäytön näkökulma on jatkossa huomioitava paremmin sekä uusia kiinteistöjä suunniteltaessa ja rakennettaessa että olemassa olevia kiinteistöjä uudistettaessa.

Yhteiskäytössä olevat tilat

Tuusulassa toimivat yhteisöt ja asukkaat voivat nykyisellään varata käyttöönsä kunnan palveluverkon tiloja. Kunnan tilojen varauskäytännöt, hinnoittelu (maksuton/maksullinen) sekä tilojen käytön pelisäännöt ovat kirjavia ja niitä on tarpeen yhtenäistää. Yhteisökäytön mahdollistaminen edellyttää myös toimintatapojen tarkastelua ja uusien toimintatapojen määrittelyä yhteisökäytön tarpeet huomioiden ja yhdessä yhteisöjen kanssa.

Alati digitalisoituva toimintaympäristö haastaa yhteisöjä ja asukkaita muutokseen myös kokoontumistavoissa. Tällä hetkellä yhteisöille tarjotaan tapahtumaviestintään verkossa olevaa

tapahtumakalenterialustaa ja kunnan palvelupisteiden infotaulua. Alueellisilla kehittämisverkostoilla on myös Facebook-ryhmät yhteisöjen ja asukkaiden käytössä. Tilavarauksiin on käytössä Timmi-tilanvarausjärjestelmää. Järjestöstrategiatyössä tulee jatkossa pohtia mille digitaalisille alustoille yhteisöillä on tarvetta, esim. Tuusula app, kyselytyökalut, digitaaliset työtilat jne.

Yhteiskäyttöön on kunnalla tarjota seuraavia yhteiskäyttöisiä tiloja

- Liikuntatilat - sisällä ja ulkona
- Yleiset alueet ja yleisötapahtumat
- Koulujen liikuntasalit
- Koulujen muut tilat
- Varhaiskasvatyüksiköt
- Nuorisotilat
- Leirikeskus Metsäpirtti ja rantasauna
- Kulttuuritilat
- Kokoustilat
- Jokela-talo
- Kirjaston tilat

Erilliset yhteisötilat

Tuusulan kunta tukee seuroja ja asukkaidensa omaehtoista toimintaa tarjoamalla yhteisötiloja maksutta varaajien käyttöön. Yhteisötilojen suurimpia käyttäjiä ovat rekisteröityneet eläkeläis-, kotiseutu- ja asukas-, sote- ja muut harrasteyhdistykset. Myös Keusote, vapaamuotoiset asukasryhmät ja yksityishenkilöt ovat säännöllisiä yhteisötilojen käyttäjäryhmiä. Myös taloyhtiöt ovat kiinnostuneita käyttämään tiloja kokouksiinsa. Liikuntasalien puute näkyy myös siinä, että yhteisötiloja varataan ryhmäliikunnalle.

Vuonna 2020 asukkaiden ja erilaisten toimijoiden käytössä on ollut maksutta seuraavat erilliset yhteisötilat:

- Kellotupa, Kellokoski
- Kalliopohjan kerhohuone, Hyrylä
- Mäntymäki, Hyrylä.
- Jokelan monitoimitalo (osa)
- Tiilitehtaan vanha ruokala, Jokela - PopUp -käytössä

Yhteisötilojen kokonaisuutta tarkastellaan vuosittain osana kunnan palveluverkon kokonaisuutta.

Erillisten yhteisötilojen sisäiset vuokrat vuonna 2020 yhteensä n. 80.000 euroa.

Yhteisökäytön käyttäjäprofiilit ja palveluverkon suunnittelussa huomioon otettavat asiat

Yhteisöjen tilatarpeet vaihtelevat, sillä yhteisöt ovat erilaisia. Kunnan tilojen käyttäjät voi jakaa tarpeen perusteella säännöllisiin ja satunnaisiin käyttäjiin.

Käyttäjäprofiileja on tunnistettu seuraavasti: 1. Vakiovuorojen hakija, vakiintunut yhteistyökumppani, 2. satunnainen käyttäjä. 3. yleisötilaisuuksien järjestäjä, 4. asuinalueen toimija, 5. asukkaan oma käyttö.

Yhteiskäytön tulevien tilojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon ainakin seuraavat näkökulmat: 1. Saavutettavuus, 2. esteettömyys, 3. muunneltavuus, 4. keittiö/ravintolatilat, 5. liikuntatilat, 6. piha-alueet, 7. liikenne ja pysäköinti, 8. kestävä kehitys.

Yhteiskäytön tavoitetilat ja eteneminen

Tavoite kiinteistöjen tehokkaasta yhteiskäytöstä edellyttää yhteistä visiota Tuusulan tulevasta palveluverkosta. Nykyisten ja tulevien oppimisympäristöjen käyttäjiä ovat arkipäivisin lapset, oppilaat ja päiväkotien ja koulujen muu henkilökunta. Päivisin, iltaisin ja loma-aikoina samat tilat toimivat asukkaiden ja yhteisöjen toimintaympäristöinä

Tuusulan uudistuvassa palveluverkossa yhteisökäyttö halutaan mahdollistaa ainakin

- Kirjastoissa
- Jokela, Kellokoski, Hyrylä
- Monitoimikampuksissa mm.
- Monio, Rykmentinpuiston monitoimikampus, Kirkonkylän kampus, Riihikallion monitoimikampus, Lahelan monitoimikampus
- Kouluilla
- Varhaiskasvatusyksiköissä
- Nuorisotiloissa tai -taloissa
- Hallinnon tiloissa
- Keusoten käytössä olevissa tiloissa

Yhteisön käytössä on sisätilojen lisäksi myös ulkotiloja. Tilat ovat mm. puistoja, koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden pihoja sekä lähiliikuntapaikkoja. Fyysisten tilojen lisäksi asukkaat voivat kokoontua virtuaalisesti.

Tavoitteena on, että palveluverkon uudistuessa ja sen vastatessa yhteisökäytön moninaisiin tarpeisiin, voidaan erillisistä tai ylimääräisistä yhteisötiloista jopa luopua ja kiinteistöt realisoida.

Palveluverkon uudistamiseen liittyen valmistelemme vuonna 2020 periaatteet yhteiskäytön huomioon ottamisesta palveluverkon uudistamistyössä. Työ käsittää seuraavat osiot:

1. Yhteisötilatarpeet/yhteiskäytön tarpeet

- käyttäjien profilointi + tarpeiden kehittyminen, kunnan rooli tilojen järjestäjänä, linjaukset kenelle tiloja/minkä tyyppiseen toimintaan, käytön sisällölliset asiat ja tilavaatimukset, tilojen (fyysiset tilat, virtuaaliset tilat) ominaisuudet, käyttöajat, jne, digitalisaation hyödyntäminen

2. Tavoitteet ja perustelut

- ei erillisiä yhteisötiloja - kunnan palveluverkon monikäyttöisyys, uusien kokoontumistapojen hyödyntäminen / digitalisaatio ym

3. Tarvittavien tilojen toiminnalliset kuvaukset

- nykytila ja tulevaisuudessa hyödyntäen uudisrakentaminen

4. Alueellinen suunnitelma palveluverkon käytöstä

- Mitkä tilat yhteisöjen käyttöön + toiminnan sisältö, etenemisaikataulu

5. Tilojen hallinnointi

- Maksullisuus/maksuttomuus, varausjärjestelmät, lukitukset, kalustaminen, vastuutahot / kontaktipinnat

6. Yhteisötilat, joista luovutaan

4 KUNNAN PALVELUVERKON EDELLYTTÄMÄT MERKITTÄVÄT INVESTOINTITARPEET 2019–2026

INVESTOINNIT SIVISTYS	
Ruotsinkylän koulun muutostyöt, piha-alueet, vanhan elem.koulun purku ja liitoskohdan perusparannus	
Martta Wendelin päiväkot	-11 500
MONIO, lukio ja kulttuuritalo	-32 600
Rykmentinpuiston monitoimikampus	-35 000
Riihikallion monitoimikampus	-30 600
Jokela koulukeskus	-28 500
Kirkonkylän kampus (koulu ja päiväkot)	-23 400
Lahelan monitoimikampus	-29 700

AIKATAULU KESKEISILLE HANKKEILLE

Aikatauluihin voi tulla muutoksia, jos kaavoista valitetaan.

Monio, lukio ja kulttuuritalo, on erittäin tärkeä Tuusulan kunnan vetovoiman, brändin rakentamisen ja kuntastrategian toteutumisen kannalta. Hanke on saanut jo laajaa positiivista kansallista ja kansainvälistä huomiota. Arkkitehtuurisesta toteutuksesta pidettiin yleinen arkkitehtuurikilpailu 2017-2018. Monio mahdollistaa Hyrylän koulukeskuksen tontin vapauttamisen muuhun tarkoitukseen ja suuremman lukioyksikön perustamisen sekä lukion opiskelijamäärän kasvattamisen, joka tuo kunnalle lisää valtionosuuksia arviolta 550 000

€/vuosi (jos opiskelijamäärä kasvaa esim. 100 opiskelijalla). Monio mahdollistaa lukion erikoistumisen uudella tavalla, esimerkiksi IB-linja. Monion valmistettua Hyrylän yläkoulun oppilaat voivat käyttää Hyrylän koulukiinteistöä ja vapautuvia lukion tiloja laajemmin siihen saakka, kunnes Rykmentinpuiston monitoimikampus valmistuu. Hyrylän koulutontti voidaan kaavoittaa muuhun tarkoitukseen ja luopua huonokuntoisista rakennuksista. Monio mahdollistaa uudet, terveet tilat elinikäisen oppimisen tukemiseen; taiteen perusopetukselle ja kansalaisopiston toiminnalle sekä kuntalaisille ja järjestöille monipuoliset kulttuuritilat. Urheilukeskuksen ja uimahallin läheisyys ja mahdollisuus niiden tarjoamien palveluiden hyödyntämiseen on oleellinen etu hankkeessa.

Monio etenee uudelleen rakennuskilpailutukseen ja tavoitteena on, että talo valmistuu vuonna 2023. Kustannusarvio on tarkentunut rakennuslupa-aineiston myötä ja on 32,6 milj. euroa

Riihikallion monitoimikampus

Riihikallio on eniten kasvava alue tällä hetkellä Etelä-Hyrylässä. Jo nyt koulun nelisarjaisuus olisi mahdollinen, jos kaikki alueen lapset sijoitettaisiin Riihikallion koulun eikä osoitettaisi koulupaikkaa Mikkolaan. Riihikallion koulun tilat ovat tehottomat ja sokkeloiset, koulussa on paljon käytäviä ja se edustaa varsin perinteistä koulurakentamista, vanhin osa on 50 vuotta vanha. Liikuntasali ja ruokala ovat jo nyt liian pieniä koulun tarpeisiin. Koulun sisäilman kanssa on akuutteja ongelmia. Riihikallion kouluun on otettu käyttöön väistötilat vuonna 2019. Riihikallion monitoimikampuksen strateginen kehittämisselvitys on valmistunut ja hankesuunnittelu on hyväksytty. Uusi kampus tulee rakentumaan nykyisen viereen ja vanhasta koulusta säilytetään vuonna 2007 valmistunut osa. Toteutussuunnittelu on aloitettu ja se valmistuu vuoden 2021 aikana. Uuden monitoimikampuksen tulisi olla valmis vuonna 2024. Riihikallion monitoimikampuksen kustannusarvio 33,6, milj. euroa

Rykmentinpuiston monitoimikampus

Rykmentinpuiston alue on Etelä-Tuusulassa kasvava ja odotettavissa on suurempi asukasmäärä vuoden 2020 asuntomessujen jälkeen. Rykmentinpuiston monitoimikampuksen valmistuminen olisi vuonna 2024. Asuntomessualueelle on valmistunut yksityinen päiväkotitila. Rykmentinpuiston monitoimikampukseen sijoitetaan Mikkolan koulusta siirtyvät vaativan erityisen tuen ja vammaisopetuksen ryhmät. Tuusulan kuntastrategiassa on linjaus Tuusulan kansainvälistymisestä ja tavoitteenamme on Rykmentinpuistossa aloittaa englannin kielen painotettu opetus ensimmäiseltä vuosiluokalta lähtien. Jatkumo painotetusta opetuksesta olisi Monion IB-linjalle. Kun Rykmentinpuisto alueena valmistuu, luovutaan Hyrylän yläkoulun tiloista ja Hyökkälän koulukeskuksesta. Rykmentinpuistolla on synergiaa luontaisesti urheilukeskuksen ja Monion kanssa. Rykmentinpuiston hankesuunnitelma on hyväksytty ja hanke toteutetaan elinkaarimallilla. Arvioitu laajuus 12 000 brm² ja kustannusarvio 35 milj. euroa.

Lahelan monitoimikampus

Lahelan monitoimikampuksen hankesuunnittelu aloitetaan syksyllä 2020. Kun Lahelan ja Rykmentinpuiston monitoimikampukset ovat valmiit, voidaan luopua Hyökkälän, Hyrylän, Vaunukankaan ja Mikkolan ja Ruotsinkylän koulukiinteistöistä ja Vaunukankaan päiväkodista. Lahelan monitoimikampukseen tulee vuosiluokat 1.-9. ja varhaiskasvatuksen palveluita. Tämän lisäksi selvitetään mahdollisuus, että vuosiluokat 7.-9. toimisivat Mikkolan koulussa. Tällöin Lahelan kampuksessa olisivat alakoulu ja päiväkotit. Mikkolan koulun osalta selvitys valmistuu kevään 2021 aikana. Monitoimikampuksen kustannusarvio tarkentuu hankesuunnitelman yhteydessä.

Jokelan koulukampus

Jokelan koulukampuksesta on tehty strateginen kehittämisselvitys 2020, jossa otetaan kantaa koko alueen palveluverkkoon. Yläkoulun ja lukion tilojen päivittämistä voitaisiin tehdä aluksi kalusteratkaisuilla, ennen lukion tilojen peruskorjausta. Vuoden 2021 aikana tehdään laaja ennakkovaikutusten arviointi, jossa arvioidaan eri kehittämisvaihtoehdot.

4.2 PALVELUKIINTEISTÖJEN LAATUKRITEERIT

- Toteutus Kuivaketju10 -toimintamalli
- KETS energiansäästö
- Elinkaarikustannusten arviointi ja hallinta
- Sisäisen vuokran avoin ja oikeudenmukainen määrittely
- Korkea toiminnallinen laatu

Kiinteistöstrategiset linjaukset:

- Brändilaatu ja imago
- Ekologisesti kestävä, kierrätettävät, myrkyttömät materiaalit
- Muoviton materiaaliympäristö mahdollisuuksien mukaan
- Virikkeellinen visuaalinen ympäristö
- Akustisesti hallittu, rauhallinen ääniympäristö
- Kestävä kehitys toteutuksessa ja ylläpidossa

5 T -malli:

- Terveellisyys
- Turvallisuus

- Toiminnallisuus
- Taloudellisuus
- Tilatehokkuus

Tulevaisuuden palvelurakennusten fyysisen ympäristön ja arkkitehtuurin määrittelyn tulee olla käyttäjälähtöinen innovatiivinen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka huomioi koko alueen ja sen ympäröivän yhteisön toiveet ja tarpeet.

Kriteerit:

- palvelumuotoilu
- käyttäjä- ja kuntalaislähtöisyys
- vuorovaikutteisuus
- edelläkävijyys
- oppimisprosessi
- innovatiivisuus

4.3 KUNTALAISLÄHTÖINEN KEHITTÄMINEN JA KEHITTÄMISEN OHJAAMINEN

Kunnan palveluverkon ja oppimisympäristöjen kehittämistä tehdään yhdessä kuntalaisten kanssa hyödyntäen palvelumuotoilun keinoja. Uusien toimitilojen suunnittelu tehdään avoimuuden ja yhteistyön pohjalta. Tavoitteena on luoda sivistyksen toimialueen palveluverkon kehittämisen kautta asuinalueen toiminnallinen keskus, asukkaiden Olohuone. Kuntalaisia ja käyttäjiä osallistetaan eri vaiheissa eri tavoin: mm. järjestämällä asukasilloja, hyödyntämällä alueellisia kehittämiskeskustoja sekä verkon kautta. Syksyn 2018 aikana toteutettiin ensimmäisen vaiheen asukasillat Jokelassa (18.9.), Riihikalliossa (2.10.), Hyrylässä (23.10) ja Kellokoskella (4.12).

Kehittämisen ohjaamisesta ja eri palveluverkon hankkeiden koordinoinnista on vastannut oppimisympäristöjen ja palveluverkon kehittämisen ohjausryhmä. Ohjausryhmän jäseniä ovat olleet sivistyksen toimialueen kehittämispäällikkö, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö, tilapalvelupäällikkö sekä hankkeiden projektipäälliköt ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Tuusulan kunnan palveluverkkosuunnitelman liitteeksi on laadittu uusi palveluverkon toteutussuunnitelma.

Iloisen oppimisen Tuusula on 30.10.2019 julkaistu käsikirja, joka antaa suuntaviivat oppimisympäristöjen suunnittelulle tuusulalaisissa kouluissa ja varhaiskasvatuksessa. Iloisen oppimisen Tuusula on valmistunut kuntalaisia osallistavassa prosessissa. Käsikirjan laatimiseen osallistui palveluverkon ohjausryhmän lisäksi uusien rakentuvien oppimisympäristöjen henkilöstöä varhaiskasvatuksesta (Hyökkälän, Kievarin, Mattilan ja Mikkolan varhaiskasvatyksiköistä) ja perusopetuksesta (Hyökkälän, Hyrylän, Kirkonkylän Mikkolan, Riihikallion, Ruotsinkylän ja Vaunukankaan kouluilta), sivistyksen toimialueen hallintoa, asiantuntijoita ruokapalveluista, tilapalveluista ja kaavoituksesta sekä oppilaita, huoltajia ja muita kuntalaisia. Yhteinen työ käynnistyi valtuuston 12.11.2018 hyväksymän palveluverkkosuunnitelman laatukriteerien,

periaatteiden ja linjausten tarkentamiseksi.

Oppiminen ja oppimisympäristöt ovat keskiössä ja oppimisympäristöjä uudistetaan ympäri Suomen. Hyväksytty palveluverkkosuunnitelma on oppimisympäristöjen kehittämisen pohjana Tuusulassa. Uuden palveluverkon tulee vastata niin lasten ja nuorten kuin aikuistenkin oppimiseen ja hyvinvointiin liittyviin tarpeisiin vahvistamalla tasa-arvoista oppimista. Uudistaminen edellyttää myös toimintakulttuurin muutosta, ja kehittämistyötä on tehtävä moniammatillisesti. Tuusulassa lapsilla ja nuorilla tulee olla terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt. Palveluverkkosuunnitelma sisältää suunnitelman, kuinka sisäilmaongelmaisten rakennukset korvataan uusilla tiloilla.

Tuusulan kuntakeskusten sydämeen nousee monikäyttöisiä kampuksia, joissa yhdistyy uudenlainen yhteen nivoutuva palvelukokonaisuus ja oppimisympäristö. Ne tulevat pitämään sisällään keskeisten opetus-, sivistys-, kulttuuri- ja liikuntapalvelujen yhteiset toimintamahdollisuudet ja tarjoamaan alueen asukkaille ja erilaisille yhdistyksille kokoontumis- ja harrastamismahdollisuuksia. Pää tavoitteena on tehdä asukkaillemme terveellisiä, turvallisia ja moderneja oppimisympäristöjä.

Kuntakeskusten identiteetti vahvistuu uusien monitoimikampusten tuottamien toimintamahdollisuuksien myötä ja myös toimintakulttuuri muuttuu. Toimintakulttuurin muutos syntyy ymmärtämällä, miten eri asiat vaikuttavat toisiinsa arjessa. Eri sidosryhmien osallistuminen uusien oppimisympäristöjen ja niiden toimintakulttuurien suunnitteluprosesseihin on tärkeää. Yhteinen ymmärrys tarpeista syntyy yhdessä käyttäjien, kuten oppilaiden, henkilöstön, huoltajien ja yhteistyökumppanien kanssa. Monitoimikampusten tulisi rakentua yhteistyöpaikaksi alueellisille kehittämisverkostoille ja teemaverkostoille, sekä niissä toimiville 3. ja 4. sektorin toimijoille.

Kuntalaislähtöiset arvioinnit

Päiväkoti Martta Wendelinin osalta tehtiin lapsivaikutusten arviointi.

Ennakkovaikutusten arviointi ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen kehittämisen.

Syksyllä 2020 tehtiin laaja ennakkovaikutusten arviointi pieniin kyläkouluihin (Tuomala, Linjamäki ja Nahkela). Ennakkovaikutusten arvioinnissa tuotettiin tietoa palveluverkkosuunnitelman päätöksenteon tueksi siitä, mitä vaikutuksia mahdollisilla palveluverkon muutoksilla on.

Ennakkovaikutusten arviointi on tehty suhteessa kunnan hyväksytyyn palveluverkkosuunnitelmaan. Keskeisenä tehtävänä on arvioida eri yksiköiden osalta sitä, mitä vaikutuksia on sillä,

- jos koulu yhdistyy läheisyyteen rakentuviin tai rakentuneisiin monitoimikampuksiin
- jos koulu säilyy omana itsenäisenä yksikkönään
- jos koulu yhdistyy toisen yksikön kanssa

Ennakkovaikutusten arviointia varten kerättiin tietoa:

- Järjestämällä kuntalais- ja vanhempainillat kouluilla: Linjamäki. 10.9.2020, Tuomala, 15.9.202 ja Nahkela, 29.9.2020
- Järjestämällä henkilöstötilaisuudet ja kuulemiset kouluilla

- Linjamäki: henkilöstötilaisuus 8.9.2002 ja kuuleminen 20.10.2020
 - Nahkela: henkilöstötilaisuus 15.9.2020 ja kuuleminen 19.10.2020
 - Tuomala: henkilöstötilaisuus 8.9.2020 ja kuuleminen 6.10.2020
- Työskentelemällä lasten kanssa toteuttamalla lasten kuuleminen lasten omilla kouluilla
 - Toteuttamalla kyselyt huoltajille, henkilöstölle, kuntalaisille ja luottamushenkilöille (15.-30.9.2020). Kyselyn ja analyysin on toteuttanut Owl Group Oy
 - Pyytämällä lausuntoja oppilaskunnilta, vanhempainyhdistyksiltä, neuvostoilta sekä muilta rekisteröidyiltä yhdistyksiltä ja toimijoilta (15.9.-9.10.2020)
 - Laatimalla taloudellisia selvityksiä (syys-lokakuu 2020) sekä tuottamalla tietoa ja tilastoja (syys-lokakuu 2020)

Taloustiedot on esitetty jokaisessa kuntalaisillassa ja materiaali on toimittu osallistujille sekä vastattu tarkentaviin kysymyksiin iltojen osallistujille sekä lausuntojen antajille. Henkilöstön kuulemisten lausunnot toimitetaan poliittisille päättäjille.

Palveluverkkosuunnitelman päivityksen liitteenä tehty ennakkovaikutusten arviointi.

4.4 KORJAUS-, SISÄILMA- JA MUUTOSINVESTOINNIT

Tilainvestoinneista noin 3 M€ on kohdistunut vuosittain erillisen työohjelman mukaisiin muutos- ja korjaustöihin. Sisäilmaongelmat on huomioitu ottamalla budjettiin normaalin vuosikorjausvarauksen ohella erillismääräraha, joka suunnataan nimenomaan sisäilmaperusteisiin tutkimuksiin ja korjaustöihin.

Tilapalvelut kerää sisäisen vuokran osana korjausvastiketta (1,75 % JHA:sta), joka on vuositasolla noin 5 M€ (TAE 2019). Tämä tulisi suunnata kokonaisuudessaan rakennusten vuosikorjauksiin. Teknisperusteisten vuosikorjausten ohella on varattu erillismäärärahaa toimialojen toiminnallisiin muutostarpeisiin.

Yksikkökohtaiset tiedot löytyvät kunnan sisäilmasivustolta, johon on kerätty tutkimus- ja korjaussuunnitelmat. Kohdekohtainen sisäilmatyöryhmä on perustettu seuraaviin yksiköihin: Riihikallion koulu, Vaunukankaan koulu, Hyökkälän koulu, Hyrylän koulukeskus, Paijalan koulu, Pellavan päiväkotit, Roinilan päiväkotit ja Väinölän ja Hyrylän päiväkodit. Laajat väistötilat ovat seuraavissa kohteissa: Riihikallion koulu, Kirkonkylän koulu, Hyökkälän koulu ja Ruotsinkylän koulu. Tämä lisäksi sisäilmatyötä ja korjauksia on tehty: Lahelan tertun päiväkotit, Mikkolan päiväkotit, Vaunukankaan päiväkotit, Lepolan päiväkotit, Notkopuiston päiväkotit ja Lepolan koulu.